

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060203

DOM
2018-12-20
Stockholm

Mål nr
M 6350-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-06-01 i mål nr M 3299-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

Volvo Powertrain Aktiebolag

Ombud: Advokaten P.M.

Motpart

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

SAKEN

Tidsbegränsat tillstånd till ändring av verksamhet vid Volvo Powertrain Aktiebolags anläggning i Skövde

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på det sättet att tillståndet gäller till och med den 31 december 2026.

Dok.Id 1459416

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Mark- och miljödomstolen gav i dom den 1 juni 2018 ändringstillstånd till Volvo Powertrain Aktiebolag (Volvo) att uppföra en ny verksamhetslinje som ersättning för en befintlig verksamhetslinje vid Volvos verksamhet i Skövde. Tillståndet tidsbegränsades till och med den 31 december 2023.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Volvo har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förlänga tiden som tillståndet gäller till och med den 31 december 2026.

Till stöd för sitt yrkande har Volvo anfört i huvudsak följande: Den föreskrivna tiden är omotiverat kort och sätter en onödig tidspress på den kommande prövningen för ett nytt grundtillstånd. Förberedelsearbetet för ansökan har blivit mer omfattande än vad Volvo uppskattat i samrådsunderlaget. Därtill är den kommande tillståndsprövningen komplex och kommer att ta längre tid än en genomsnittlig tillståndsprövning av en A-verksamhet. Den relevanta tiden måste vara när grundtillståndet får laga kraft. Det är inte processekonomiskt försvarbart att Volvo mitt under prövningen av det nya grundtillståndet riskerar att stå utan tillstånd för viss och mycket väsentlig del av verksamheten. Syftet med tidsbegränsningen är inte att avveckla en verksamhet som kan ifrågasättas utan att det inte ska gå onödigt lång tid innan verksamheten bedrivs med ett nytt grundtillstånd. Volvo kommer att behöva det nya grundtillståndet så snart som möjligt och har inget incitament att fördröja processen.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har medgett Volvos yrkande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen anser att det inte framkommit skäl mot att förlänga tidsbegränsningen av tillståndet i enlighet med det som Volvo har yrkat och länsstyrelsen medgett. Överklagandet kan därför bifallas och tiden som tillståndet gäller förlängas till och med den 31 december 2026.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2019-01-17

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Per Sundberg och Roger Wikström, tekniska rådet Kerstin Gustafsson samt tf. hovrättsassessorn Lina Lundgren, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Jenny Samuelsson Käätä.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-06-01
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 3299-17

SÖKANDE

Volvo Powertrain Aktiebolag

Ombud: Advokaterna L.L. och P.M.

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till viss ändrad verksamhet vid Volvo Powertrain Aktiebolags anläggning i Skövde kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen samt lämnar Volvo Powertrain Aktiebolag tillstånd (ändringstillstånd) enligt miljöbalken till att i, och i anslutning till, Gjuteri 1 vid bolagets anläggningar i Skövde uppföra en ny verksamhetslinje som ersättning för en befintlig verksamhetslinje och att därvid vidta de ändringar och åtgärder som närmare angetts i ansökan.

Tillståndet gäller till och med den 31 december 2023.

Verksamheten ska ha satts i gång senast inom fem år från den dag denna dom har vunnit laga kraft.

Tillståndet enligt denna dom får tas i anspråk utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

För ändringstillståndet gäller i tillämpliga delar de villkor som föreskrivits i dåvarande miljödomstolens deldom den 21 december 2006 i mål M 856-06 jämte dåvarande Miljööverdomstolens dom den 3 juni 2008 i mål M 696-07 samt

Dok.Id 394633

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.vanersborgstingsratt.domstol.se	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

dåvarande miljödomstolens deldom den 7 november 2008 i mål M 502-08. För ändringstillståndet ska därutöver följande villkor gälla.

1. Om inget annat framgår av denna dom ska verksamheten vid den nya gjutlinjen i Gjuteri 1 bedrivas i huvudsak på det sätt som bolaget uppgett och åtagit sig i målet.
2. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Ett förslag till reviderat kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att bolaget genomfört besiktning av den nya gjutlinjen i Gjuteri 1.
3. Vid installation av bullrande utrustning vid den nu ansökta ändringen ska bullerbegränsande åtgärder vidtas så att det beräknade sammanlagda bullret från samtlig nyinstallerad utrustning inte orsakar buller överstigande 40 dB(A) vid bostäder.
4. Bolaget ska utreda och inom sex månader från det att denna dom vunnit laga kraft till tillsynsmyndigheten redovisa ett förslag till utformning av den tillkommande lagringen av flytande kemiska produkter, inklusive skyddsåtgärder, som ska minimera riskerna för läckage och spill.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa villkor i följande avseenden.

- D1. Utformning av lagring och övriga skyddsåtgärder avseende lagring och hantering av flytande kemiska produkter inom den nya gjutlinjen i Gjuteri 1 (jämför villkor 4).
 - D2. Åtgärder i händelse av att föroreningar påträffas inför eller i samband med bygg- och anläggningsarbeten.
-

BAKGRUND

Volvo Powertrain Aktiebolag ("Bolaget") ingår i AB Volvo-koncernen som är en stor tillverkare av lastbilar, bussar, anläggningsmaskiner och drivsystem för marina och industriella applikationer. Vid Bolagets anläggningar i Skövde ("Anläggningen") bedriver Bolaget verksamhet bestående av tillverkning av motorer och motorkomponenter. Idag finns det inom området bl.a. två järngjuterier (Gjuteri 1 och Gjuteri 2), anläggningar för bearbetning och härdning, montering, motorprovning samt målning och rostskyddsbehandling. Anläggningen levererar motorer och motorkomponenter till en stor del av alla lastbilar som tillverkas inom AB Volvo-koncernen.

Bolaget meddelades ett nytt miljötillstånd för den samlade verksamheten vid Anläggningen (grundtillstånd) år 2014. Det tillståndet har dock inte tagits i anspråk. Skälet som Bolaget har angett för detta är att tillståndet inte är anpassat för den snabba teknikutveckling som sker i branschen och till Bolagets strategiska inriktning för verksamheten vid Anläggningen, vilken inte kunde förutses vid prövningen av 2014 års tillstånd. Bolaget har behov av ett tillstånd som medger tillverkning av andra komponenter än motorekvivalenter och som medger gjutning med olika typer av gjutmaterial, varför Bolaget har uppgett att det avser att senast vid årsskiftet 2018/2019 ansöka om ett nytt grundtillstånd för verksamheten vid Anläggningen. Bolaget har dock redan nu behov av att snarast genomföra byte och modernisering av viss utrustning i Gjuteri 1. Det rör sig främst om befintlig formningsutrustning som redan överskridit förväntad livslängd.

Mot bakgrund av Bolagets åtagande om att inkomma med en ansökan om nytt grundtillstånd för verksamheten vid Anläggningen inom en snar framtid anser Bolaget att flertalet frågor och diskussioner som rör miljöpåverkan från Anläggningen därmed lämpligen kan och bör diskuteras i samband med prövningen av ett nytt grundtillstånd istället för i aktuell prövning av ansökan om ändringstillstånd. Detta med hänvisning till att de ändringar som denna tillståndsansökan avser är angelägna, avser en begränsad del av verksamheten vid

Anläggningen samt i huvudsak innebär att miljökonsekvenserna kommer att vara desamma som tidigare, dock med vissa förbättringar från miljösynpunkt.

TIDIGARE DOMAR

Bolagets verksamhet vid Anläggningen har varit föremål för prövning enligt miljölagstiftningen vid ett flertal tillfällen. Nedan redovisas prövningar från december 2006 och framåt.

Verksamheten vid Anläggningen omfattas av ett grundtillstånd från år 2006 (dåvarande miljödomstolens deldom 2006-12-21 i mål M 856-06 jämte dåvarande Miljööverdomstolens dom 2008-06-03 i mål M 696-07) ("2006 års grundtillstånd") samt ett därefter meddelat ändringstillstånd från år 2008 (dåvarande miljödomstolens deldom 2008-11-07 i mål M 502-08) ("2008 års ändringstillstånd"). För dessa tillstånd har meddelats provotidsförfaranden och slutliga villkor. 2006 års grundtillstånd avser tillstånd enligt miljöbalken att vid Anläggningen årligen tillverka 175 000 motorekvivalenter och årligen gjuta 175 000 ton smält järn. I 2008 års ändringstillstånd fick Bolaget tillstånd att öka den årliga tillverkningen till 200 000 motorekvivalenter och att årligen gjuta 200 000 ton smält järn.

Provotidsförfarandena har avsett villkor för utsläpp av VOC/luktande ämnen och kväveoxider, transporter samt energihushållning. Samtliga provotidsförfaranden har avslutats genom dåvarande miljödomstolens deldom 2008-11-07 i mål M 502-08 (VOC/luktande ämnen, energihushållning och kväveoxider) och dom 2010-01-27 i mål M 856-06 och M 502-08 (transporter).

I dom 2014-03-21 i mål M 38-13 meddelade mark- och miljödomstolen nytt grundtillstånd till verksamheten vid Anläggningen innefattande en årlig tillverkning av 275 000 motorekvivalenter och en årlig gjutning av 275 000 ton smält järn ("2014 års tillstånd"). Detta tillstånd har dock inte tagits i anspråk av Bolaget varför verksamheten fortfarande bedrivs med stöd av 2006 års grundtillstånd och 2008 års

ändringstillstånd. Bolaget har dock efterlevt villkor i 2014 års tillstånd som är kopplat till den tidpunkt då domen vann laga kraft.

För vattenuttag från ån Ösan finns en separat vattendom från Västerbygdens vattendomstol (dom A 88/1951).

ANSÖKAN

Yrkanden

1. Volvo Powertrain Aktiebolag ("Volvo") ansöker om tillstånd enligt miljöbalken att i, och i anslutning till, Gjuteri 1 vid bolagets anläggningar i Skövde uppföra en ny verksamhetslinje som ersättning för en befintlig verksamhetslinje och att därvid vidta de ändringar och åtgärder som närmare anges i denna ansökan. Tillståndet avses gälla som ändringstillstånd i förhållande till det befintliga grundtillståndet enligt dåvarande miljödomstolens deldom 2006-12-21 i mål M 856-06 delvis ändrat genom dåvarande Miljööverdomstolens dom 2008-06-03 i mål M 696-07 och till ändringstillståndet enligt dåvarande miljödomstolens deldom 2008-11-07 i mål M 502-08.
2. Volvo yrkar att ändringstillståndet enligt punkt 1 tidsbegränsas så att det gäller till dess att en blivande dom om nytt grundtillstånd avseende den samlade verksamheten vid anläggningarna tas i anspråk.
3. Volvo yrkar att domstolen förordnar att ändringstillståndet enligt punkt 1, med stöd av 22 kap. 28 § miljöbalken, får tas i anspråk utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande).
4. Volvo yrkar att den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen godkänns.

Förslag till slutliga villkor

Volvo föreslår, som Bolagets talan slutligen bestämts, att domstolen förordnar att villkoren 2, 4, 14 och 15 samt - i tillämpliga delar - lämnade bemyndiganden som

gäller för verksamheten vid Anläggningen idag, ska gälla även för den nu sökta verksamheten (Den Nya Linjen).

Volvo föreslår vidare att domstolen föreskriver att även villkor 11 ska gälla för den nu sökta verksamheten, men att villkoret ska omprövas och ges följande lydelse (ändringar i kursiv stil).

11. Buller från verksamheten får som riktvärde inte bidra till den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder med mer än motsvarande 55 dB(A) klockan 05-23 och 50 dB(A) under övrig tid (kl. 23-05).

Vid nyinstallation av bullrande utrustning, inklusive utrustning vid den nu ansökta ändringen, ska bullerbegränsande åtgärder vidtas så att det beräknade sammanlagda bullret från samtlig nyinstallerad utrustning inte orsakar buller överstigande 40 dB(A) vid bostäder.

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom en kombination av närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan.

Om begränsningsvärdena i första stycket skulle överskridas ska tillsynsmyndigheten underrättas och ny bullermätning göras inom tid som tillsynsmyndigheten bestämmer. Vid den förnyade mätningen får värdena inte överskridas.

Volvo föreslår att domstolen också föreskriver följande slutliga villkor för den nu sökta verksamheten:

1. Om inget annat framgår av denna dom ska verksamheten vid den nya gjutlinjen i Gjuteri 1 bedrivas i huvudsak på det sätt som bolaget uppgett och åtagit sig i målet.
2. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Ett förslag till reviderat kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att bolaget genomfört besiktning av den nya gjutlinjen i Gjuteri 1.

Volvo har även föreslagit ett villkor beträffande utsläpp av stoft till luft med den lydelse som framgår nedan, men även framfört att bolaget inte har någon erinran mot att nu gällande villkor (12) ska gälla även för den nu sökta verksamheten.

3. Stoftavskiljare för den nya gjutlinjen i Gjuteri 1 ska vara dimensionerade och drivas så att stofthalten i renad luft inte överstiger 5 mg/m^3 normal torr gas (ntg).

Ansökans avgränsning och omfattning

Inledning

Denna ansökan omfattar uppförande av en ny verksamhetslinje i Gjuteri 1 till ersättning av befintlig linje. Det är således enbart verksamheten i Gjuteri 1 inom Anläggningen som berörs av ändringen. De byggnader som berörs av ändringen är byggnad G1 (Gjuteri 1) och B-hallen, samt gränden mellan dessa två byggnader. De delar av verksamheten i Gjuteri 1 som berörs av ansökt ändring, dvs. Den Nya Linjen, är råsandsformningsanläggning, råsandsberedning, kärnsättning, avgjutning och uppslagning. Även transporter från smältugnar och kärntillverkning kommer att anpassas till Den Nya Linjen.

Smältning av järn, kärntillverkning, värmebehandling, rensning och kontroll av färdigt gods i övrigt, berörs inte av ändringen. Ändringen avser inte någon produktionsökning eller ändring avseende de råvaror eller metoder som används i verksamheten.

Volvo har i samråd med länsstyrelsen övervägt om den planerade ändringen ryms inom ramen för befintliga tillstånd. Med hänsyn till att ändringen innebär ett relativt omfattande utbyte av befintlig utrustning samt viss omlokalisering av en verksamhetslinje i förhållande till en befintlig linje, är länsstyrelsens bedömning att ändringen kräver tillstånd enligt miljöbalken.

Prövningen avser ändring av en anläggning för att gjuta järn eller stål, där produktionen är mer än 20 ton per dygn eller mer än 5 000 ton per kalenderår.

Ändringen avser således enbart verksamhet som omfattas av verksamhetskod 27.40-i.

Den planerade ändringen rör en mindre och väl avgränsad del av den verksamhet som omfattas av 2006 års grundtillstånd och 2008 års ändringstillstånd. Det rör sig vidare om en angelägen och brådskande ändring i syfte att säkra produktionen vid Anläggningen. Det är därför av stor betydelse att prövningen kan genomföras skyndsamt och utan att belastas med frågor som gäller anläggningsdelar som inte berörs av ändringen.

Volvo anser att de åtgärder som omfattas av denna ansökan lämpligen bör prövas som ett ändringstillstånd i förhållande till 2006 års grundtillstånd och 2008 års ändringstillstånd.

Industriutsläppsförordningen (2013:250) ("IUF").

Gjuteriverksamheten har enligt 15 kap. 8 § miljöprövningsförordningen (2013:251) verksamhetskod 27.40-i. Verksamheten utgör därmed industriutsläppsverksamhet enligt IUF.

Till ansökan har en s.k. statusrapport enligt 1 kap. 24 § IUF bilagts. Statusrapporten har tidigare getts in till tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen i Västra Götaland). Länsstyrelsen har 2017-08-29 bekräftat mottagandet och meddelat att länsstyrelsen har inlett vederbörlig prövning av statusrapporten. För att inte betunga målet med handläggningsfrågor avseende statusrapporten önskar Volvo att sådana frågor framöver kan hanteras hos Länsstyrelsen inom ramen för tillsynen.

Plats- och omgivningsförhållanden

Anläggningen är belägen i Skövde tätort, öster om västra stambanan och söder om K-vägen, i Skövde kommun, Västra Götalands län. Volvo Powertrains anläggning är belägen inom XX. I omedelbar anslutning till Volvo Powertrains anläggning ligger Volvo Personvagnars motorfabrik som tidigare utgjorde en integrerad del av verksamheten. Industriverksamhet har bedrivits inom

området sedan år 1868. De äldsta delarna av området gränsar i nordväst mot västra stambanan och stadskärnan.

Planförhållanden

Den del av fastigheten XX i Skövde kommun som berörs av den ansökta ändringen ligger inom detaljplanerna 1683K-ST161 och 1683K-ST60. Området är planlagt för industriändamål (J). Även i Skövde kommuns nya översiktsplan Vision 2025 är området där Volvo bedriver verksamhet, inklusive Gjuteri 1, avsatt för verksamhet/industrier.

Riksintressen och skyddade områden

Källedalsbäcken, som är belägen cirka en kilometer söder om Anläggningen, utgör ett Natura 2000-område. Enligt områdets bevarandeplan är målet att bevara de fuktiga lövskogsmiljöerna och de naturvärden som är knutna till dem. Inget vatten släpps från Anläggningens processer till Källedalsbäcken och området berörs inte av den planerade ändringen.

Några andra skyddade naturområden finns inte inom två kilometer från Gjuteri 1. Drygt två kilometer väster om Anläggningen finns naturreservaten Klasborg och Våmbs ängar. Några kilometer väster om Anläggningen ligger Billingen som utgör riksintresse för naturvård och friluftsliv.

Verksamhetsbeskrivning

Vid Anläggningen tillverkas motorer och motorkomponenter. Motorerna används i lastbilar, bussar, båtar och entreprenadmaskiner samt för industriellt bruk.

Komponenterna används både vid AB Volvo-koncernens övriga tillverkning och säljs externt.

Gjutning

Inom Anläggningen finns två järngjuterier (Gjuteri 1 och 2) och verkstäder för bearbetning och härdning, montering, motorprovning samt målning och rostskyddsbehandling.

I Gjuteri 1 framställs gods i gråjärn, i första hand för motortillverkning för Volvo Group. Även provgjutning av kompaktgrafit- och segjärn förekommer efter godkännande från tillsynsmyndigheten.

Formar för gjutning tillverkas antingen av råsand och/eller av kärnsand. Tillverkning av kärnor sker med ett antal olika kärnformningsmetoder där överskott av svaveldioxid, som används vid kallhärdning av kärnor, renas med hjälp av våtskrubber.

Kärntillverkning

Tillverkning av kärnor sker genom att sand blandat med kallhärdande bindemedel skjuts in i en kärnlåda. Den bindemedelshaltiga sanden härdas därefter med svaveldioxid. Efter tillverkningen monteras och doppas kärnorna i black för att öka motståndskraften vid gjutning. Den vattenbaserade blacken torkas sedan i torkugnar

Råsandberedning

Råsand kallas blandningen av sand, bentonit (lera), sot eller sotersättningsmedel och stadsvatten. I råsandsberedningen renas och kyls sanden som kommer i retur från uppslaget. Retursanden blandas sedan åter med nysand och övriga ingående komponenter för att kunna användas igen.

Råsandsformning

Formarna tillverkas genom att råsanden pressas samman med formningsmaskiner. Formarna borras för att mer effektivt kunna släppa ut de gaser som bildas vid avgjutning.

Kärnsättning

De färdiga kärnorna placeras i formarna för att skapa de godskonturer som inte kan tillverkas med enbart råsandsformar.

Smältning och legering

Smältning av järn av olika kvaliteter sker med antingen elsmältugnar eller kokseldade kupolugnar. I samband med smältning och transport tillsätts de legerings- och ympmedel som krävs för att ge materialen önskade egenskaper. Smältan transporteras till olika ugnar beroende på materialkvalitet. Vid samtliga steg i smältprocessen bildas slagger som avskiljs från smältan.

Avgjutning

Avgjutning sker med skänk eller ugn. I samband med avgjutning tillsätts även ympmedel. Smältan fylls i råsandsformarna som innehåller kärnor. Vid avgjutning uppstår gaser som avleds till luktskorsten.

Kylning och uppslagning

Efter avgjutning svalnar godset i formarna tills det erhållit korrekta material- och strukturegenskaper. När dessa egenskaper är uppnådda slås godset upp. I samband med uppslagningen delas detta på fyra flöden: ingjutsystem, råsandsretur, kärnsandsretur och vidare transport av gods. Ingjutssystem förs åter till smältverket för omsmältning.

Efterbehandling

Till efterbehandlingen räknas kontroll, rensning, värmebehandling och målning av gods. Målningsanläggningen kommer även fortsättningsvis finnas i byggnad M1.

Återvinning av kärnsand

Kärnsanden separeras vid upplagningen och transporteras till en återvinningsanläggning för att sedan användas igen vid kärntillverkning. Kärnsanden som kommer till återvinningen innehåller uppskattningsvis 25 % råsandsretur och resterande del kärnsandsretur samt en liten andel metall. Under reningsprocessen avskiljs bentonit ur sanden med den mekaniska reningen medan eventuella metallrester separeras med magnetavskiljare, siktning eller motsvarande. Kvar blir sand med en kvalitet som kan återanvändas vid tillverkning av kärnor.

Restprodukterna är stoft från den mekaniska reningen, i huvudsak kvartsdamm och bentonit samt en liten del metall.

Utsläpp till luft

Verksamheten i befintlig linje i Gjuteri 1 ger upphov till utsläpp till luft, bland annat stoft, flyktiga organiska ämnen (VOC), svaveldioxid (SO₂) samt luktande ämnen. VOC uppstår huvudsakligen vid avgjutning och utsläppen påverkas inte av ändringen. Överskott av SO₂ som används vid kärntillverkningen renas före utsläpp till luft. Användningen av SO₂ påverkas inte av ändringen. Utsläpp av VOC och stoft belyses närmare nedan.

Stoft

I verksamheten uppkommer stoft som avventileras i främst i gjuterierna i samband med smältning av järn samt vid gjutning, sandberedning och rensning. Alla källor där stoft förväntas uppkomma i någon betydande utsträckning avventileras med processventilation ansluten till stoftavskiljare.

Utsläpp av stoft uppkommer i första hand i samband med gjutningen. Stoffet bildas vid smältning av metall, hantering av metall i lokalen samt vid gjutning på bindemedel. Alla stoftkällor av betydelse är försedda med punktutsug och är anslutna till högeffektiva stoftavskiljare. Kupolugnarna är anslutna till en våtavskiljare av desintegrortyp medan övriga stoftavskiljare utgörs av textila spärrfilter.

De utsläpp som tidigare avventilerats med allmänventilation via takfläktar i Gjuteri 1 leds sedan 2016 genom textila spärrfilter före utsläpp till yttre miljö. Stoft som uppkommer vid smältning, gjutning och rensning renas i ett antal textila spärrfilter.

Totalt stoftavskiljs cirka 644 700 Nm³ luft/timme i gjuteriernas stoftavskiljare. Avskiljningsgraden för stoft beräknas till cirka 99,8 % av de behandlade luftströmmarnas innehåll av stoft.

Utsläpp av luktande ämnen

Luft som innehåller luktande ämnen, vilka bildas huvudsakligen i samband med avgjutning, uppsamlas och avleds via en 75 meter hög skorsten ("luktskorstenen"). Den är genom det stora luftflöde som avleds också den källa som bidrar till de högsta utsläppen, även om de sker vid mycket låga halter. Till skorstenen avleds i första hand luft från pågjutning, avrykning och svalning av gjutgods. I samband med att bindemedlen kommer i kontakt med det heta järnet bildas rök som i första hand består av sot.

Den huvudsakliga avgången av luktande ämnen från Gjuteri 1 uppkommer främst genom organiska lättflyktiga ämnen som bildas i låga koncentrationer i samband med att bindemedlen bryts ned under inverkan av värmen från det smälta järnet. Luktande och lättflyktiga organiska ämnen kommer till viss del även från råsandens innehåll av sotersättningsmedel. Dessa ämnen frigörs främst vid avgjutning och avsvälning, men också när formen bryts sönder vid urslagningen. Utsläpp av lättflyktiga organiska ämnen uppskattades 2016 uppgå till ca 99 ton inklusive utsläpp av lösningsmedel från kärnakerierna.

Övergången till användning av sotersättningsmedel med lågt innehåll av organiska ämnen har medfört förbättringar och gett upphov till minskad mängd organiska ämnen som kan ge upphov till lukt.

Olika reningsmetoder för att minska utsläppen av luktande ämnen studeras och utvärderas.

Volvo har vidtagit flera åtgärder som bidragit till minskade luktstörningar. Bland annat installerade Volvo år 1989 en 75 meter hög luktskorsten. Vidare genomfördes år 2006 en omDispositionering av de luftströmmar som hade de högsta koncentrationerna av luktande ämnen. Mot bakgrund av dessa åtgärder och nedläggningen av en gjutlinje (L3), vilken släppte ut luktande ämnen vid takhöjd istället för genom luktskorstenen, har Volvo uppnått en situation där klagomål på lukt är ytterst få.

Till luktskorstenen avleds, förutom luktande ämnen, även så kallade VOC (volatile organic compounds/flyktiga organiska ämnen) samt luftströmmar som renats i stoftavskiljare. VOC avgår som lösningsmedel från kärntillverkning och organiska ämnen som bildas vid nedbrytning av bindemedelssystem och sot i formsanden vid avgjutning. Ämnen som på detta sätt avgår och avleds till luktskorstenen utgörs av metan, isopropylalkohol, aromater, alifater och kumen, och till viss del bensen som bildas vid avgjutningen. Volvo har inte möjlighet att redovisa de exakta utsläppsmängderna för vart och ett av dessa ämnen.

En spridningsberäkning visar att emissionerna av stoft endast påverkar den närmaste omgivningen i liten omfattning, samt att årsmedelvärdet av VOC påverkas endast i anläggningens närhet.

Utsläpp till vatten

Spillvatten

Till spillvattennätet från Gjuteri 1 avleds huvudsakligen sanitärt spillvatten och sulfathaltigt skrubbevatten från kärnakerierna och vatten från öppna kyltorn. Sulfathaltigt skrubbevatten uppstår vid rening av svaveldioxid i sk lutskrubbar med låg SO₂-koncentration i kabinluften från kärnakerierna. Detta vatten från lutskrubbar avleds till kommunens spillvattennät. Utsläpp av sulfat-/ sulfathaltigt vatten är villkorat till max 40 ton per år räknat som svavel. Utsläppet av svavel uppgick till 13,2 ton 2015 respektive till 13,3 ton 2016.

Bolaget har en egen reningsanläggning för förbrukade emulsioner, t.ex. skärvätskor, tvättvätskor m.m. Endast en mycket liten mängd, mindre än 100 m³ av totalt 7 000 m³, förbrukade tvättvätskor kommer till denna reningsanläggning från Gjuteri 1. Det renade vattnet från denna reningsanläggning avleds till Skövde kommuns spillvattennät.

Dagvatten

Dagvatten utgörs av regnvatten från tak och asfalterade ytor inom området samt dräneringsvatten från byggnadsgrunder. Vatten från en stor andel av markytorna inom området oljeavskiljs före utsläpp till kommunens dagvattennät.

Oljeavskiljaren för D- och B-fabrikerna samt Gjuteri 1 har en yta på 260 m², en volym på 310 m³ och är belägen under parkeringen norr om Gjuteri 1. Avskiljaren är uppdelad i två parallella rektangulära bassänger med oljeavskiljande skärm samt skibord vid utloppen. Oljeavskiljaren är även försedd med dubbla skimrar som för över avskild olja till en separat tank. Vatten från oljeavskiljaren avleds via kommunens dagvattennät till Svesån.

Dagvatten från gårdsytor öster om Gjuteri 1 samt från parkeringsområdet söder om A-porten leds via en oljeavskiljare försedd med av slamavskiljare vidare via dikessystem till Svesån.

Visuell kontroll av samtliga spärrdammar och oljeavskiljare sker en gång i veckan. Provtagning av dagvatten sker en gång i månaden för kontroll av oljeindex, pH-värde och två gånger per år avseende metaller m.m. Inga överskridanden av oljeindex har inträffat de senaste åren.

Buller

Buller från Gjuteri 1 kan indelas i följande grupper:

- Ventilationsbuller
- Buller från kyltorn
- Buller från processer
- Buller från transporter inom fabriksområdet

Buller från processfläktar samt från fläktar för allmänventilation står för den huvudsakliga delen av omgivningsbullret från Gjuteri 1. För att klara föreskrivna villkor har ett stort antal fläktar försetts med ljuddämpare. För nyare anläggningsdelar har fläktarna byggts in i ljudisolerade ventilationshus.

Den vanligaste användningen av kyltorn är för kylning av vatten för processkyla. Kyltorn används vidare i samband med kylning av kylvatten till kupolugnar och varmhållningsugnar i Gjuteri 1. Buller från kyltorn består dels av fläktbuller samt dessutom av ljud från vattnet i kyltornen.

Normalt dämpas buller från processer effektivt av den omgivande byggnaden och ger därför inte upphov till bullerstörningar av betydelse i omgivningen. Exempel på processbuller som ändå kan ge upphov till bullerstörningar i omgivningen är i samband med chargering av kupolugnar, som dock inte kommer att beröras av ändringen och därför inte berörs ytterligare.

Bullret vid interna transporter kommer från truckar, lastbilar och personbilar.

Hantering av råvaror och kemiska produkter

I verksamheten används ett flertal kemikalier. Volvo Powertrain bedriver sedan länge ett målinriktat och strukturerat arbete med granskning av kemikalier inför godkännande för användning i verksamheten och för att kunna ersätta kemikalier med sådana som är bättre ur miljösynpunkt. Både arbetsmiljörisker och yttre miljörisker beaktas. Som hjälpmedel används AB Volvos så kallade svarta och grå listor samt KemI:s listor inklusive REACH:s kandidatlista. Dessutom görs egna bedömningar baserade på leverantörernas detaljerade uppgifter.

Media- och energiförsörjning

Vatten från ån Ösan används som kylvatten för ett antal processer. Det vatten som leds till avlopp är fritt från kemikalietillsatser. Användningen av Ösanvatten regleras i en separat vattendom. Stadsvatten används i vissa processer men även som kylvatten.

Huvuddelen av energin för uppvärmning kommer från Skövdes värmeverk där energi framställs genom förbränning av flis och avfall. Köldmedium (HFC) används för luftkonditionering och kylning av elektronik.

Risk för olyckor

Risکانalyser genomförs alltid vid genomförande av större förändringar. En samlad riskanalys avseende hanteringen av kemikalier som faller under Seveso-lagstiftningen utfördes under år 2015. Av redovisningen framgår att det i verksamheten hanteras ett antal ämnen som faller under nämnda lagstiftning. De lagrade mängderna av dessa ämnen gör att verksamheten omfattas av den lägre kravnivån i Seveso-reglerna. Av dessa hanteras sex ämnen i Gjuteri 1 varav lagring av gasol är den främsta anledningen till att bolaget omfattas av Sevesolagstiftningen av den lägre kravnivån. Ämnena som hanteras i Gjuteri 1 redovisas i Tabellen nedan. För de flesta ämnena är riskerna små.

Tabell. Förbrukad mängd Sevesoklassade kemikalier i Gjuteri 1 2015.

Ämne	Förbrukad mängd (ton)
Acetylen	0,14*
Gasol	760
Kumenväteperoxid	115
Syrgas	2 827
Svaveldioxid	474
Kärnbindemedel	473

*) Förbrukning 2017, beräknat utifrån kvartal 1 och 2

Olyckor med dessa ämnen medför i första hand risk för skador på människor. För svaveldioxid finns även risk för miljöpåverkan. Förbrukningen av dessa ämnen kommer inte att påverkas av den planerade ändringen. Handlingsprogram Volvo Powertrain Skövde för hantering av Sevesokemikalier bifogas ansökan om ändringstillstånd.

Transporter

Volvo-koncernen ställer krav på Euroklass V för gods- och avfallstransporter till och från Anläggningen. In- och utgående transporter går via bolagets huvudport F och riksväg 26 för att sedan ledas vidare på vägnätet. Totalt ger verksamheten i Gjuteri 1 årligen upphov till cirka 6 000 - 6 500 transporter fördelade enligt följande.

Inkommande transporter till Gjuteri 1 utgörs av transporter med skrot, koks, kalksten, sand, legeringsämnen m.m. Dessa transporter uppgår till cirka 1 600 transporter per år.

Utgående transporter utgörs av avfallstransporter. Transporterna som för närvarande går till Kartåsens deponi i Lidköpings kommun och Suez deponi Axvall i Skara uppgår till cirka 480 transporter per år. Transporterna med förbrukad formsand och granulätsom för närvarande går till Hasslums industriområde i Skövde uppgår till cirka 4 300 transporter per år.

Planerade förändringar

Ansökt ändring innebär att gammal utrustning kommer att bytas ut mot modernare eller byggas om och att en befintlig verksamhetslinje kommer att ersättas med en ny. De processer som främst kommer att påverkas är råsandsberedningen, råsandsformningen, kärnsättningen, transporten av smälta mellan ugnar/skänkar och avgjutning samt råsandsreturen efter svalning och uppslagning. För dessa processteg kommer nya maskiner och utrustningar att installeras. En helt ny utrustning för beredning av råsand kommer att byggas upp med placering i B-hallen och nya maskiner för tillverkning av råsandsformar kommer att installeras. För andra processteg, som kärntillverkningen, smältningen och efterbehandlingen, kommer inte någon förändring av metoder att ske även om vissa enskilda maskiner och/eller utrustningar kan komma att anpassas till Den Nya Linjen och dess utformning. Bland annat kommer transportsystem till smälta, kärnsättare och kringutrustning som till exempel gripare och fixturer att ersättas.

Ändringen kommer inte att påverka produktionskapaciteten inom gjuteriet. Rening av stoft kommer att ske med textila spärrfilter på samma sätt som i den nuvarande verksamhetslinjen, men med flera och förnyade filteranläggningar. Hantering av luktande gaser och användningen av vatten kommer att ske på samma sätt som idag. Ändringen kommer inte heller att påverka förbrukningen och hanteringen av kemikalier.

Ändringen kommer att medföra installation av nya utrustningar med köldmedier. Volvo ser över möjligheterna att använda köldmedier med lägre global uppvärmningspotential än de som används i nuläget.

För att kunna installera Den Nya Linjen utan ett oacceptabelt långt avbrott i produktionen (cirka ett år), behöver Den Nya Linjen uppföras medan produktionen i befintlig linje fortsätter. Av denna anledning kommer Den Nya Linjen att uppföras på en annan plats inom gjuteriet än befintlig linje. För att möjliggöra detta måste vissa ombyggnationer ske. Utöver byggnad G1 (Gjuteri 1), kommer även delar av B-hallen, som ligger intill Gjuteri 1, att tas i anspråk. Först när Den Nya Linjen testats, godkänts och kan ersätta befintlig linje fullt ut kommer befintlig linje att tas ur drift. Produktion kommer inte att bedrivas parallellt i de två verksamhetslinjerna, utan först när den befintliga linjen tagits ur produktion kommer sådan att påbörjas i Den Nya Linjen.

Den exakta utformningen av Den Nya Linjen är beroende av kommande projektering samt av vilken leverantör av utrustning som slutligen väljs. Dessa beslut måste föregås av ett investeringsbeslut som i sin tur kan fattas först när det blivande ändringstillståndet har meddelats. Det ovan anförda innebär att Volvo nu inte kan lämna någon fullständig och bindande redogörelse för den exakta utformningen av Den Nya Linjen. Valet av teknik och utrustning kommer att motsvara bästa möjliga teknik (BMT) och gällande BAT-slutsatser för berörd verksamhet. Hänsyn kommer även att tas till teknik under utveckling. Det ska även framhållas att den planerade ändringen enbart kommer att medföra förbättringar från miljösynpunkt.

Återvinning av kärn- och formsand

Denna ansökan omfattar en rätt att installera utrustning för återvinning av kärn- och formsand. Det kommer att ske medelst mekanisk "polering" av sandkorn i syfte att återskapa tillräckligt rena sandkorn som är fria från bentonit och sot. Den återvunna sanden kommer huvudsakligen att användas för tillverkning av nya kärnor, och viss förekomst av bindemedelsrester är inte av någon avgörande betydelse.

Återvinningsutrustningen kommer att vara väl inkapslad i en byggnad inom anläggningen och några bullerstörningar i omgivningen eller stoftutsläpp till yttre miljö kommer inte att uppkomma till följd av installation av sådan utrustning. Sammantaget bedöms den ansökta ändringen innebärande installation av utrustning för återvinning av kärn- och formsand inte att ge upphov till några störningar i omgivningen.

Avfall i form av förbrukad sand från den nuvarande verksamheten bedöms kunna hanteras på samma sätt som idag, och sandåtervinningen bedöms inte medföra någon beaktansvärd skillnad i avfallskompositionen. Mängderna sandavfall kommer att minska till följd av återvinningen.

Det ska i sammanhanget framhållas att Volvo arbetar aktivt för att hitta alternativa avsättningsmöjligheter för sand och stoft och kontinuerligt bevakar utvecklingen rörande dessa frågor.

Utsläpp till luft

Utsläppen av organiska ämnen och lukt har minskats genom flera olika typer av åtgärder och slutsatsen som dragits från gjorda utredningar är att det idag saknas reningstekniska metoder som är tillräckligt beprövade och kan ge tillräcklig reduktion för att åstadkomma en påtaglig förbättring i den här typen av verksamhet. Arbete med VOC-sänkande åtgärder, som till exempel sotersättningsmedel, kommer även att göras i fortsättningen i Den Nya Linjen.

Utsläpp genom hög skorsten har visat sig hittills vara den åtgärd som gett bäst effekt för att minska risken för lukt i omgivningen. Förfarandet överensstämmer också med vad som anges som bästa tillgängliga teknik i det av EU publicerade BREF-dokumentet för gjuterier. Samma metod för insamling och avledning av processfrånluft med luktande ämnen kommer att användas för Den Nya Linjen. Förändringen kommer således inte att medföra någon ökning av luktande ämnen som ger upphov till störningar hos närboende. Allt tyder på att metoden med utsläpp

via hög luktskorsten fyller sitt syfte även i fortsättningen mot bakgrund av att inga klagomål inkommit från närboende de senaste åren.

Utsläpp till vatten

Utsläpp av spillvatten eller spillvatten med innehåll av svavel samt dagvatten påverkas inte av den planerade ändringen.

Buller

Nya processfläktar samt från fläktar för allmänventilation kommer att installeras som ett led i den planerade ändringen. Vissa processfläktar kommer att placeras längre bort från närmast liggande bostäder och härigenom ge lägre bullerpåverkan hos dessa boende. Nya kyltorn kommer att installeras för Den Nya Linjen. Erforderliga och lämpliga åtgärder kommer att vidtas vid nyinstallation av utrustning hänförlig till Den Nya Linjen för att klara föreskrivna villkor för sådan installation. Buller från transporter kommer inte att påverkas av den planerade ändringen.

Transporter

En installation av ny utrustning för beredning och återvinning av formsand skulle skapa möjlighet att minska intransport av ny gjuterisand och uttransport av förbrukad råsand jämfört med nuläget, dock kan omfattningen av sådan minskning inte exakt bedömas i nuläget. I övrigt kommer externa transporter inte att påverkas av den planerade ändringen.

Avfall

Avfall som uppkommer från Gjuteri 1 är bl.a. förbrukad råsand, gjutslag, slaggranulat och kärnsandspill. Råsanden används som utfyllnad vid anläggningsområden.

En installation av ny utrustning för beredning och återvinning av formsand skulle skapa möjlighet att rena en del av den förbrukade råsanden och använda den för tillverkning av nya kärnor. Detta skulle i sin tur innebära att mängden förbrukad

råsand som transporteras ut från anläggningen minskar, dock kan omfattningen av sådan minskning inte exakt bedömas i nuläget. I övrigt bedöms inte avfallslag- eller volymer påverkas av den planerade ändringen

Markundersökningar

En miljöteknisk provtagning kommer att utföras inför den byggnation som planeras i samband med den sökta ändringen, men först då exakt utformning och placering av den nya tillbyggnaden är bestämd. Gränden mellan Gjuteri 1 och B-hallen som ska byggas igen är cirka 150 meter lång och relativt smal och där pågår stor aktivitet, så som intern trafik m.m. Detta motiverar att provtagningen utförs då byggnadens placering och utformning är beslutad.

Vid den markundersökning som utfördes inom ramen för statusrapporten placerades inga provpunkter i gränden eftersom det där finns ett stort ledningsstråk med bland annat högspänning. Förekomsten av ledningsstråket försvårade/omöjliggjorde placering av provpunkter i området. Provpunkter placerades istället nedströms gränden, vilka inte indikerade någon betydande förorening.

Som framgår av MKB:n så kommer Volvo, i samband med schaktarbeten i de aktuella delarna av B-hallen och Gjuteri 1, även att provta uppschaktade massor för klassificering och lämpligt omhändertagande

Volvo föreslår att mark- och miljödomstolen överlåter åt ansvarig tillsynsmyndighet att vid behov fastställa villkor beträffande åtgärder i händelse av att föroreningar påträffas inför eller i samband med bygg- och anläggningsarbeten för Den Nya Linjen.

Sammanfattande miljökonsekvenser

Sammanfattningsvis kan sägas miljökonsekvenserna från gjuteriverksamheten i stort kommer att vara desamma efter ändringen jämfört med nuläget. Vissa förbättringar kan dock märkas. Något lägre bullervärden kommer att åstadkommas

med Den Nya Linjen och vid eventuell installation av utrustning för återvinning av kärnsand kommer sandförbrukningen att minska, liksom sandavfall och transporter.

Verksamheten i förhållande till BAT

Gjuteriverksamheten omfattas av ett BREF-dokument med BAT-slutsatser som har antagits under IPPCdirektivet, Reference Document on Best Available Techniques in the Smitheries and Foundries Industry. BREF-dokumentet antogs av kommissionen i maj 2005. I BREFdokumentet, som är ca 360 sidor, listas ca 100 olika tekniker och förfaranden som bör beaktas när BAT skall fastställas. I sammanfattning anges följande som BAT:

Miljöarbetet skall organiseras och utföras enligt god praxis. De föreslagna förfarandena ryms alla inom ett miljöledningssystem, som 14001 vilket tillämpas av Volvo Powertrain.

Materialhanteringen skall ske enligt god praxis som bland annat innefattar åtgärder för att minimera riskerna för spill, underlätta identifiering av material mm. Detta stämmer väl med de principer som tillämpas av Volvo Powertrain.

Stoftavskiljning skall ske med våt eller torr avskiljning och resultera i stofthalter inom området 5-20 mg/m³. Volvo Powertrains anläggning uppfyller i detta avseende BAT.

Diffus avgång av stoft från processer skall i första hand förhindras genom effektiv inkapsling och ventilation. Stoftavskiljning på takventilation skall bara tillgripas i undantagsfall. Volvo Powertrains anläggning uppfyller i detta avseende BAT.

Diffus damning skall förhindras genom bra rutiner, att hålla materiallager under tak, regelbunden städning. Volvo Powertrains anläggning ger idag inte upphov till någon påtaglig diffus damning.

Buller skall begränsas genom att tillämpa en plan för bullerbegränsning. Volvo Powertrains bullervillkor för nyinstallation och ombyggnationer av bullrande utrustning är fastställda enligt balkens avvägningskriterier och motsvarar BAT.

För smältning av järn i kupolugn redovisas ett antal förfaranden inklusive stoftavskiljning, förbränning av kolmonoxid med värmeåtervinning, sekundär värmeåtervinning samt tillförsel av syrgas vilka idag tillämpas på Volvo Powertrain.

Övrig smältning skall ske med effektiva avsug och stoftavskiljning vilket också tillämpas av Volvo Powertrain.

För kärntillverkning redovisas åtgärder som att ta bort alkoholbaserade blacker där det inte behövs och att ersätta aromatiska lösningsmedel där så är möjligt. De åtgärder Volvo Powertrain genomfört i gjuteriet motsvarar även i detta avseende BAT.

Pågjutning, avrykning och avsvaning skall förses med effektiva avsug och avledas. Detta motsvarar det förfarande Volvo Powertrain har med luktskorstenen.

Urslagningen skall vara försedd med inkapsling och stoftavskiljning som resulterar i en halt om 5-20 mg/Nm³.

Sammantaget görs bedömningen att Volvo Powertrains anläggning väl motsvarar och överträffar den beskrivning av vad som skall utgöra BAT i jämförbara enheter.

Samtliga arbetsmoment som redovisas i BREF-dokumentet från år 2005 är inte tillämpliga för Volvo och verksamheten i Gjuteri 1. I Gjuteri 1 används varmlästerkupolugn och gjutning sker medelst engångsformar. Tillämpliga utsläppsnivåer från verksamheten i Gjuteri 1 uppfyller de utsläppsnivåer som redovisas i BREF-dokumentet från år 2005 och som kan uppnås vid tillämpningen

av BAT. Framtagning av en ny gjuteri-BREF planeras att påbörjas 2019. Bolaget kommer att bevaka detta arbete i samarbete med Gjuteriföreningen.

Vid projektering av Den Nya Linjen kommer Volvo Powertrain att välja teknik som motsvarar bästa möjliga teknik (BMT) och bästa tillgängliga teknik (BAT), samt ta hänsyn till teknik under utveckling. Volvo åtar sig att till tillsynsmyndigheten ange den exakta utformningen och valet av teknik i god tid innan anläggandet av Den Nya Linjen påbörjas.

Villkorsdiskussion

Utgångspunkter

Diskussionen nedan fokuserar på vilka villkor som bör föreskrivas för de planerade ändringarna, dvs. vid uppförande och drift av Den Nya Linjen som är beskriven i ansökan.

Den ansökta verksamheten avser enbart uppförande av en ny verksamhetslinje som ersättning för en befintlig linje inom Gjuteri 1, som i sig utgör en begränsad del av verksamheten vid Anläggningen. Den samlade verksamheten vid Anläggningen har redan tillståndsprövats av domstolen och för verksamheten gäller 2006 års grundtillstånd och 2008 års ändringstillstånd med tillhörande villkor. Verksamheten vid Anläggningen kommer även efter den planerade ändringen att kunna bedrivas och genomföras inom ramen för befintliga villkor.

Vad gäller villkor 11 (buller) har detta emellertid en delvis otydlig formulering vad gäller nyinstallation och ombyggnation av bullrande anläggningar. För undvikande av oklarhet föreslår Volvo ett tillägg till detta villkor som reglerar den nyinstallation och ombyggnation av bullrande anläggningar som avses med denna ansökan.

Innebörden av att den nu sökta verksamheten regleras genom ändringstillstånd är att 2006 års grundtillstånd och 2008 års ändringstillstånd samt de villkor som föreskrivits för dessa, ska fortsätta att gälla med oförändrad lydelse. Som anges i 24

kap. 5 § andra stycket miljöbalken får dock även de gällande villkoren ändras om de har ett samband med den sökta verksamheten.

Volvo åtar sig att, inom 18 månader från inlämnandet av denna ansökan, ansöka om ett nytt grundtillstånd enligt miljöbalken för hela den samlade verksamheten vid Anläggningen. Ansökan planeras att ges in vid årsskiftet 2018/2019. Syftet med den kommande ansökan är att erhålla ett tillstånd som är bättre anpassat till den snabba teknikutveckling som sker i branschen och Volvos strategiska inriktning för verksamheten vid Anläggningen. Den prövningen kommer att omfatta hela verksamheten och samtliga villkor, och innebära att verksamhetens samlade miljöpåverkan kan bedömas i ett sammanhang. Mot denna bakgrund samt att den nu ansökta ändringen enbart bedöms medföra förbättringar från miljösynpunkt anser Volvo att det saknas anledning att ändra gällande villkor med anledning av denna ansökan. Istället föreslår Volvo att domstolen föreskriver vissa specifika villkor samt tillägg till befintligt villkor för de ändringar som omfattas av denna ansökan.

Gällande villkor

I tabellen nedan följer en redogörelse av de villkor, förordnanden och bemyndiganden m.m. som gäller för verksamheten vid Anläggningen. I kolumnen för kommentarer anges huruvida villkoret har samband med den nu ansökta verksamheten samt Volvos syn på om det finns skäl att förordna att villkoren ska gälla för ändringstillståndet eller att ge dem en annan lydelse etc.

Villkor	Kommentar
1. Om ej annat framgår av övriga villkor skall verksamheten, inklusive åtgärder för att reducera vatten- och luftföroreningar och andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet angett eller åtagit sig. Mindre ändring av produktionsprocess eller reningsförfarande får dock vidtas efter godkännande från tillsynsmyndigheten. För det nya tillståndet (2008 års ändrings tillstånd, vår anm.) ska gälla samma villkor som för tillståndet i mål M 856-06,	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom 2006-12-21 i mål M 856-06. Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2008-11-07 i mål M 502-08 (gemensamt avgörande med mål M 856-06).

inkluderande de som fastställts efter deldomen 2006-12-22 [sic]. Miljödomstolen anmärker att det allmänna villkoret omfattar även de åtaganden som bolaget har gjort i mål M 856-06 efter deldomen.	<i>Villkoren knyter an till vad Volvo anförde under prövningarna som ledde fram till 2006 års grundtillstånd och 2008 års ändringstillstånd. Villkoren har därmed inget samband med den nu sökta verksamheten. Som framgår under F.5 föreslår Volvo ett eget allmänt villkor för den nu sökta verksamheten.</i>
2. Förbrukade vätskor såsom skärvätskor, tvättvätskor, ridåvatten, oljehaltiga vätskor från tankrengöring, oljehaltigt vatten från rengöring av skrubbrar, vatten som förorenats med olja i samband med motorprovning, vatten från skurning av oljeförorenade golv samt vatten från truckverkstaden skall renas genom ultrafiltrering och omvänd osmos i bolagets reningsanläggning eller på likvärdigt sätt vid annan anläggning för vilken tillstånd meddelats att behandla sådana vätskor. Volymen förbrukade vätskor och vatten som behandlas i bolagets reningsanläggning får högst uppgå till 25 000 m³ per år.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 21 december 2006 i mål M 856-06. <i>Den sökta verksamheten innefattar viss hantering av förbrukade vätskor. Volvo föreslår att domstolen förordnar att villkoret ska gälla även för den nu sökta verksamheten.</i>
3. Oljeindex i behandlat processavloppsvatten från bolagets emulsionsreningsanläggning får vid utsläpp till kommunens spillvattennät som riktvärde och månadsmedelsvärde inte överstiga 10 mg/l.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser processavloppsvatten från bolagets emulsionsreningsanläggning och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
4. Oljeindex i dagvatten efter oljeavskiljare eller spärrdammar får som riktvärde ej överstiga 5 mg/l.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Volvo föreslår att domstolen förordnar att villkoret ska gälla även för den nu sökta verksamheten.</i>
5. Skrubbevatten från coldboxanläggningar skall sändas för destruktion till dess att bolaget utformat en metod för rening av vattnet som kan godkännas av tillsynsmyndigheten.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser skrubbevatten från coldboxanläggningar och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
6. Utsläpp av vatten från våtavskiljarna vid kupolugnarna får endast ske vid tömning av anläggningen. Halten föroreningar i utgående vatten får vid utsläpp som riktvärde ej överskrida följande värden. Bly 5 mg/l Zink 5 mg/l Cyanid (fri) 5 mg/l Tömning av våtavskiljaren får högst ske en gång per år.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser utsläpp av vatten från våtavskiljarna vid kupolugnarna och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
7. Vätskan i kupolugnarnas våtreningsanläggning skall ha ett pH-värde som uppgår till minst pH 8 som riktvärde.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser kupolugnarnas våtreningsanläggning och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
8. Utsläppet av sulfit- och sulfathaltigt vatten från skrubbrar till kommunens spillvattennät	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06.

får som riktvärde ej överstiga 40 ton per år räknat som svavel.	<i>Villkoret avser utsläpp av sulfat- och sulfathaltigt vatten från skrubbar och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
9. Utsläppet av SO ₂ till luft får som riktvärde uppgå till högst 0,3 kg per ton kärnor tillverkade enligt kärntillverkningsmetoden coldbox epoxiakrylat.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser utsläpp av SO₂ från kärnmakeriet och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
10. Gaserna från kärnskjutning enligt coldbox polyuretanmetoden skall ledas till en svavelsyraskrubber. Halten aminer i luftutsläppet från skrubbern får som riktvärde inte överstiga 2,5 mg/Nm ³ .	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser gaser från kärnskjutning enligt coldbox polyuretanmetoden och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
11. Buller från verksamheten får som riktvärde inte bidra till den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder med mer än motsvarande 55 dB(A) klockan 05-23 och 50 dB(A) under övrig tid (kl. 23-05). När nyinstallation eller ombyggnation av bullrande anläggningar äger rum skall bullerbegränsande åtgärder vidtas vid dessa anläggningar så att de inte bidrar till buller överstigande 40 dB(A) vid bostäder.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser buller från den samlade verksamheten vid Anläggningen. Villkoret är emellertid otydligt i den del som avser nyinstallation eller ombyggnation. Volvo föreslår att domstolen förordnar att villkoret ska gälla även för den nu sökta verksamheten, dock med ett tillägg avseende de nyinstallationer och ombyggnationer som görs med stöd av det nu sökta tillståndet.</i>
12. Samtliga stoftavskiljare, utom kupolugnarnas reningssystem, skall som riktvärde ge en högsta resthalt av stoft på 5 mg/Nm ³ (ntg).	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser resthalt för stoftavskiljare. Nya stoftavskiljare kommer att installeras och villkoret har samband med de planerade ändringarna. Volvo föreslår att domstolen förordnar att villkoret ska gälla även för den nu sökta verksamheten.</i>
13. Utsläppet av stoft från kupolugnarna får som riktvärde inte överstiga 0,12 kg/ton smält järn. Charging av ugnarna får inte ske då reningssystemet är ur funktion.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser utsläpp av stoft från kupolugnarna och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
14. Kemiska produkter skall förvaras och hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage och spill undviks.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret är av allmän karaktär och berör således den nu sökta verksamheten. Volvo föreslår att domstolen förordnar att villkoret ska gälla även för den nu sökta verksamheten.</i>
15. Bolaget skall till tillsynsmyndigheten i god tid före en nedläggning av hela verksamheten inge en avvecklingsplan och i fråga om del av verksamheten en anmälan om nedläggningen. Om det finns behov får tillsynsmyndigheten efter anmälan föreskriva att en avvecklingsplan ska ges in.	Meddelat av dåvarande Miljööverdomstolen i dom 2008-06-03 i mål M 696-07. <i>Villkoret är av allmän karaktär och berör således den nu sökta verksamheten. Volvo föreslår att domstolen förordnar att villkoret ska gälla även för den nu sökta verksamheten.</i>
16. Bolaget skall senast sex månader efter att tillståndet har vunnit laga kraft lämna in ett reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten. Programmet skall bl.a. ange hur verksamhetens villkor skall	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Villkoret är uppfyllt. Volvo föreslår att domstolen föreskriver ett eget villkor om</i>

kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.	<i>kontrollprogram för den nu sökta verksamheten.</i>
17. Bolaget skall senast tre år efter att tillståndet har vunnit laga kraft till länsstyrelsen redovisa resultatet av en utredning enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden, MIFO fas 1, omfattande en historisk inventering av vilka verksamheter som bedrivits inom olika delar av bolagets nuvarande verksamhetsområde och vilka föroreningar detta kan ha medfört i mark, byggnader, anläggningar, grundvatten och andra vattenområden.	Meddelat av dåvarande Miljööverdomstolen i dom 2008-06-03 i mål M 696-07. <i>Villkoret är uppfyllt. Villkoret har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
18. Utsläppet av kväveoxider från bolagets motorprovning i F-fabriken får som riktvärde inte överstiga 70 ton per år. Från och med år 2012 får utsläppet som riktvärde inte överstiga 30 ton per år. Med riktvärde avses ett värde som om det överskrids medför skyldighet för bolaget att vidta åtgärder så att värdet kan innehållas.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom 2008-11-07 i mål M 856-06. <i>Villkoret avser utsläpp av kväveoxider från bolagets motorprovning i F-fabriken och har inget samband med de planerade ändringarna.</i>
Bolaget ska senast två år efter lagakraftvunnen dom upprätta, och till tillsynsmyndigheten redovisa, en plan för åtgärder att minska utsläpp av luktande ämnen. Planen ska därefter uppdateras en gång per år och redovisas till tillsynsmyndigheten i samband med miljörapporten.	Meddelat av mark- och miljödomstolen i dom 2014-03-21 i mål M 38-13 (villkor 5.4). <i>Villkoret avser luktande ämnen och har ett visst samband med de planerade ändringarna. En plan för åtgärder att minska utsläpp av luktande ämnen har lämnats in till tillsynsmyndigheten under 2016. Det ska noteras att villkoret avser 2014 års tillstånd som inte har tagits i anspråk. Volvo anser inte att det finns grund att särskilt förordna motsvarande villkor för de planerade ändringarna.</i>

Delegationer, åtaganden, förordnanden m.m.	Kommentar
Miljödomstolen överläter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att fastställa ytterligare villkor angående • Åtgärder för att minska stoftavgången vid tappningspunkter och öppna rännor i samband med att tillverkning av kompaktgrafitjörn införs. • Avfallshantering, inklusive återvinning och återanvändning, samt ytterligare villkor om förvaring och övrig hantering av kemiska produkter.	Meddelat av dåvarande miljödomstolen i deldom den 2006-12-21 i mål M 856-06. <i>Volvo föreslår att domstolen förordnar att lämnade bemyndiganden, i tillämpliga delar, ska gälla även för den ny sökta verksamheten.</i>
Bolaget ska redovisa läget avseende medverkan till ökad andel intransport av skrot på väg.	Omfattas efter Volvos åtagande i dåvarande miljödomstolens mål M 856-06 och M 502-08 av det allmänna villkoret (se dom 2010-01-27).

	<i>Villkoret är uppfyllt. Volvo anser inte att det finns grund att särskilt förordna motsvarande villkor för de planerade ändringarna.</i>
Bolaget ska redovisa läget avseende användning av sotersättningsmedel med lägre kolinnehåll.	Omfattas efter Volvos åtagande i dåvarande miljödomstolens mål M 856-06 och M 502-08 av det allmänna villkoret (se dom 2008-11-07). <i>Villkoret är uppfyllt. Volvo anser inte att det finns grund att särskilt förordna motsvarande villkor för de planerade ändringarna.</i>

*Villkor för de planerade ändringarna*Buller

Gällande villkor 11 i 2006 års grundtillstånd har följande lydelse:

Buller från verksamheten får som riktvärde inte bidra till den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder med mer än motsvarande 55 dB(A) klockan 05-23 och 50 dB(A) under övrig tid (kl.23-05). När nyinstallation eller ombyggnation av bullrande anläggningar äger rum skall bullerbegränsande åtgärder vidtas vid dessa anläggningar så att de inte bidrar till buller överstigande 40 dB(A) vid bostäder.

Formuleringen avseende nyinstallation eller ombyggnation av bullrande anläggningar är inte helt tydlig. Rimligen avses att bullerbidraget från sådana anläggningar inte får vara mer än 40 dB(A) vid bostäder, men ordalydelsen ger upphov till vissa tolkningssvårigheter som diskuterades i samband med prövningen av 2014 års tillstånd. Bland annat ansåg domstolen då att det kan vara svårt att avgränsa och definiera en "ombyggnation av utrustning".

Anläggningen klarar i nuläget gällande bullervillkor och den ansökta ändringen kommer att medföra en förbättring i bullerhänseende. För att undvika oklarhet med vad som gäller för bullernivåer för bullrande anläggningar som omfattas av Den Nya Linjen föreslår Volvo dock ett tillägg till aktuellt villkor som enbart ska gälla för nyinstallation och större ombyggnation av bullrande utrustning i samband med uppförande av Den Nya Linjen. Förslaget är i tillämpliga delar i linje med det bullervillkor som förordnades för 2014 års tillstånd och syftar till att tydliggöra att

det sammanlagda bullret från nyinstallerad utrustning i Den Nya Linjen ska vara maximalt 40 dB(A) vid bostäder.

Slutlig lydelse av bullervillkoret för hela verksamheten vid Anläggningen anser Volvo får diskuteras i samband med prövningen av ett nytt grundtillstånd som kommer att genomföras i närtid.

Övrigt

I övrigt bör i sedvanlig ordning föreskrivas ett allmänt villkor och ett villkor om egenkontroll.

Tillåtlighet

Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken

Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

Volvo har genom flertalet tidigare prövningar, senast år 2014, bedömts besitta tillräcklig kunskap och erfarenhet om verksamheten vid Anläggningen för att uppfylla kunskapskravet. Verksamheten har bedrivits under mycket lång tid och Volvo har skaffat sig ingående kunskaper och erfarenheter rörande driften vid Anläggningen och dess risker och påverkan på hälsa och miljö. Driften och underhållet vid Anläggningen sköts av erfaren personal. För utarbetande av MKB:n, inriktad på den nu ansökta ändringen, har extern expertis anlitas.

Sammanfattningsvis anser Volvo att kunskapskravet är uppfyllt.

Försiktighetsprincipen och bästa möjliga teknik (2 kap. 3 § miljöbalken)

Den planerade ändringen innebär en ersättning och uppdatering av en befintlig verksamhetslinje och genomförs som ett led i tillämpningen av bästa möjliga teknik. I MKB:n och TB:n beskrivs de skyddsåtgärder som planeras för ändringen och ändringens påverkan på miljön. Enligt Volvos uppfattning utgör åtgärderna och bedömningarna en korrekt tillämpning av kravet på försiktighet och bästa möjliga teknik. Sammanfattningsvis anser Volvo att försiktighetsprincipen och kravet på bästa möjliga teknik är uppfyllt.

Produktvalsprincipen (2 kap. 4 § miljöbalken)

Produktvalen vid verksamheten i Anläggningen har prövats tidigare, senast år 2014, och Volvo har härvid bedömts uppfylla principen. Inom AB Volvo-koncernen bedrivs sedan länge ett löpande arbete med att ersätta kemikalier och utfasningsämnen med miljövänligare alternativ. Som beskrivs i MKB:n kommer kemikalieanvändningen inte att påverkas av den planerade ändringen. Sammanfattningsvis anser Volvo att produktvalsprincipen är uppfylld.

Hushållnings- och kretsloppsprinciperna (2 kap. 5 § miljöbalken)

Volvo arbetar löpande med att minska förbrukningen av energi. Som beskrivs i avsnitt 8.5 i MKB:n kommer den planerade ändringen endast att leda till förbättringar från hushållnings- och kretsloppssynpunkt. Den planerade ändringen innebär installation av modernare utrustning som är mer energisnål än den nuvarande. Som beskrivits ovan skulle en eventuell installation av utrustning för återvinning av kärnsand även leda till ytterligare förbättringar i hushållnings- och kretsloppshänseende. Sammantaget anser Volvo att hushållnings- och kretsloppsprinciperna är uppfyllda.

Lokaliseringsprincipen (2 kap. 6 § miljöbalken)

Området är planlagt för industri och verksamheten har varit belägen på området under en mycket lång tid. Lokaliseringen har vid ett flertal tidigare prövningar bedömts lämplig. Den nu planerade ändringen avses att genomföras inom verksamhetsområdet och i anslutning till redan befintligt gjuteri. Ändringen kan därmed åstadkommas inom den befintliga Anläggningen. Någon annan lokalisering av de planerade ändringarna kan därmed inte rimligen komma i fråga. Den planerade ändringen kan inte befaras medföra att någon för verksamheten tillämplig miljö kvalitetsnorm inte längre kan följas, jfr MKB:n. Sammanfattningsvis anser Volvo att lokaliseringsprincipen är uppfylld.

Tillåtlighet enligt och tillämpning av 16 kap. miljöbalken

Tidsbegränsat ändringstillstånd (16 kap. 2 § första stycket miljöbalken)

Nu gällande grundtillstånd är drygt tio år gammalt och har kompletterats med ändringstillstånd. Volvo har meddelats ett nytt grundtillstånd år 2014. På grund av de strategiska överväganden avseende verksamheten vid Anläggningen som Volvo därefter gjort, vilka inte förutsågs vid prövningen av 2014 års tillstånd, är tillståndet dock inte anpassat för den verksamhet som Volvo framöver avser att bedriva vid Anläggningen. Volvo har därför inte tagit 2014 års tillstånd i anspråk. Som nämnts avser Volvo att vid årsskiftet 2018/2019 åter ansöka om ett nytt grundtillstånd. Bolagets avsikt är således inte att verksamheten fortsättningsvis och på obestämd tid ska bedrivas under 2006 års grundtillstånd och 2008 års ändringstillstånd.

Med anledning av det angelägna och nödvändiga investeringsbehovet i Gjuteri 1 har Volvo valt att inledningsvis ansöka om ändringstillstånd avseende Den Nya Linjen med förhoppningen att ett tillstånd till underlag för beslut om investeringen ska kunna meddelas under våren 2018. Under samrådsförfarandet har myndigheter och enskilda informerats om prövningsupplägget, prövningens omfattning och förutsättningarna för ändringstillstånd och inte haft någon invändning däremot.

Med stöd av det ovanstående har Volvo utformat ansökningshandlingarna så att prövningen kan resultera i ett ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § första stycket miljöbalken.

Under samrådet har utgångspunkten varit att ändringstillståndet ska tidsbegränsas och att verksamheten vid Anläggningen och dess samlade miljökonsekvenser prövas i sin helhet genom ansökan om ett nytt grundtillstånd. För att säkerställa att eventuella överprövningar av ett blivande nytt grundtillstånd är avslutade och att ett sådant kan tas i anspråk innan det blivande ändringstillståndet upphör att gälla, yrkar Volvo att ändringstillståndet begränsas till att gälla till dess att en blivande dom om nytt grundtillstånd tas i anspråk. Detta istället för de fem år som diskuterades under samrådet. Det ska härvid noteras att Volvo åtar sig att inkomma med ansökan om sådant nytt grundtillstånd senast 18 månader från inlämnande av

denna ändringsansökan och att bolaget har en uttalad ambition att erhålla och ianspråkta ett nytt grundtillstånd så snart som möjligt. Volvo åtar sig att meddela tillsynsmyndigheten när den blivande domen om nytt grundtillstånd tas i anspråk.

För det fall mark-och miljödomstolen finner att tillståndet ska tidsbegränsas till ett specifikt antal år bör tillståndet gälla i tio år.

Mot bakgrund av att de planerade ändringarna är väl avgränsade både ur sakligt och geografiskt perspektiv, att de rör endast en del av hela verksamheten, att de inte medför någon produktionsökning, att de går att genomföra i huvudsak inom ramen för gällande villkor samt att verksamheten genom bolagets åtaganden i denna ansökan snart kommer att omprövas i dess helhet, anser Volvo att det finns skäl att begränsa tillståndet till att omfatta endast ändringen.

Sammanfattning av tillåtligheten

Av ansökan och MKB:n samt övriga bilagda handlingar framgår att den planerade ändringen endast kommer att medföra en marginell påverkan på miljökonsekvenserna från den samlade verksamheten vid Anläggningen, samt att ändringen enbart kommer att innebära förbättringar från miljösynpunkt. Den planerade ändringen kommer inte att ge upphov till några oacceptabla störningar och olägenheter för människors hälsa och miljön.

Sammanfattningsvis anser Volvo att den sökta ändringen är förenlig med miljöbalkens syften och uppfyller alla dess tillämpliga tillåtlighetskrav.

Samråd

Denna ändringsansökan har föregåtts av samråd enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken. Samrådet genomfördes med den bredare krets som följer av 6 kap. 4 § 2 miljöbalken.

Länsstyrelsen meddelade i beslut av den 17 augusti 2017 att den planerade verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Under

samrådsförfarandet har berörda instanser och enskilda upplysts om att Volvo avser att under hösten 2017 genomföra ett fördjupat samrådsförfarande avseende verksamheten i dess helhet. Av denna anledning har förevarande samråd huvudsakligen varit inriktat på den förändring som avses med Den Nya Linjen. Några invändningar mot detta förfarande har inte framförts.

Verkställighetsförordnande och igångsättningstid

Som framgår ovan finns ett angeläget behov av att ersätta befintlig formningsanläggning eftersom nuvarande utrustning har en begränsad återstående livslängd. Förberedande bygg- och anläggningsarbeten planeras påbörjas under våren 2018 och det är av stor vikt att dessa arbeten kan påbörjas snarast efter meddelad dom. Av den anledningen anser Volvo att det föreligger skäl för verkställighetsförordnande.

Volvo har ett angeläget intresse av att genomföra de planerade ändringarna så snart som möjligt och ändringstillståndet föreslås tidsbegränsas att gälla till dess att en blivande dom om nytt grundtillstånd avseende den samlade verksamheten vid Anläggningen tas i anspråk. Volvo anser därför att det inte föreligger skäl att förordna om någon särskild igångsättningstid. Om domstolen anser att en igångsättningstid måste meddelas bör denna vara åtminstone fem år.

INKOMNA YTTRANDEN

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten samt **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap** har avstått från att yttra sig i målet.

Miljösamverkan östra Skaraborg har anfört att nämnden inte har några synpunkter.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har tillstyrkt att tillstånd till ändring medges under förutsättning att följande nya villkor föreskrivs för verksamheten.

1. Den ansökta verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet om inte annat framgår av nedanstående villkor.
2. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras på yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena och försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp. Uppsamlingsvolymen inom respektive yta ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym. Vid förvaring utomhus ska invallningen vara skyddad mot nederbörd, alternativt vara dimensionerad för att rymma även 100 mm regn. Tapp- och påfyllnadsplatser samt rörledningar ska ingå i det invallade området eller på annat sätt säkras för utsläpp i omgivningen. Skydd för påkörning ska också finnas.
3. Bolaget ska i god tid före en avveckling av hela eller delar av verksamheten anmäla detta och inge en avvecklingsplan till tillsynsmyndigheten. Kemikalier och farligt avfall ska då tas om hand av företag som har tillstånd till det. Anmälan ska också belysa behovet av undersökningar och efterbehandling av mark, byggnader och anläggningar.
4. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Ett förslag till reviderat kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast en månad innan installationen av den nya gjutlinjen påbörjas.
5. Buller från verksamheten får inte bidra till den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder med mer än motsvarande 55 dB(A) klockan 05-23 och 50 dB(A) under övrig tid (klockan 23-05).

Vid nyinstallation av bullrande utrustning, inklusive utrustning vid den nu ansökta ändringen, ska bullerbegränsande åtgärder vidtas så att det beräknade

sammanlagda bullret från samtlig nyinstallerad utrustning inte orsakar ett buller överstigande 40 dB(A) vid bostäder.

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom en kombination av närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas under tidsperioder då bullrande verksamhet pågår.

6. Bolaget ska aktivt arbeta för minimerade miljöeffekter från transporter som följer av verksamheten. En handlingsplan för detta arbete ska upprättas senast ett år efter det att tillståndet har vunnit laga kraft. Handlingsplanen ska hållas aktuell och resultatet av arbetet ska årligen redovisas till tillsynsmyndigheten.

Villkor 2, 3, 4 och 5 föreslås ersätta villkor 11, 14 och 16 i Miljödomstolens deldom 2006-12-21 och villkor 15 i Miljööverdomstolens deldom 2008-06-03. I övrigt ska för den nu ändrade verksamheten gälla övriga gällande villkor för verksamheten som tidigare meddelats av mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen.

Länsstyrelsen yrkar att mark- och miljödomstolen under en prövotid om två år skjuter upp avgörandet av slutligt villkor för utsläpp av organiska ämnen till luft. Länsstyrelsen yrkar att bolaget åläggs att under prövotiden utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för att minska utsläpp av organiska ämnen till luft, framför allt genom rening av utsläppen. Bolaget ska även mer noggrant utreda vilka organiska ämnen som släpps ut från verksamheten och i hur stora mängder samt i vilken utsträckning ämnena och utsläppen är miljö- eller hälsofarliga. En spridningsberäkning som visar halterna i omgivningen för de ämnen som släpps ut i störst mängd och som är hälsofarliga ska göras. Beräkningen ska utgå från de mängder som släpps ut vid maximal tillståndsgiven produktion. En prövotid avseende utsläpp av VOC behövs för hela verksamheten eftersom utsläppen i huvudsak sker från samma utsläppskälla (luktskorstenen). Utredningarna ska planeras och utföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen föreslår att nya villkor meddelas för förvaring och hantering av kemiska produkter och avfall, avveckling av hela eller delar av verksamheten, kontrollprogram samt för buller. De nya villkoren skiljer sig endast i liten utsträckning från nu gällande villkor, men har formulerats något annorlunda. Bullervillkoret har utformats i huvudsak enligt villkor i dom från 2014-03-21 (Mål M 38-13).

Länsstyrelsen anser att gällande villkor för utsläpp av stoft efter stoftavskiljare utom från kupolugnarnas reningssystem är tillräckligt.

Eftersom bullerförhållandet vid Volvo skulle kunna förändras i framtiden anser Länsstyrelsen att det är viktigt att värden för ekvivalent ljudnivå, i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer, beräknas under den tid som bullrande verksamhet pågår. Länsstyrelsen anser även att begränsningsvärdena ska gälla som gränsvärden.

Länsstyrelsen anser att ett villkor gällande transporter behövs eftersom verksamheten ger upphov till ett stort antal transporter och ett systematiskt arbete för att minska miljöpåverkan från transporter behöver säkerställas. Länsstyrelsen anser att det är rimligt att föreskriva ett villkor gällande transporter till och från Volvos hela verksamhet. Enligt villkorsförslaget ges bolaget ett år för att ta fram en handlingsplan vilket enligt Länsstyrelsens uppfattning är tillräckligt och rimligt.

Länsstyrelsen anser att utsläppet av organiska ämnen till luft från verksamheten är stort och behöver begränsas. Det behövs dock ett bättre underlag för att kunna bedöma vilken begränsning av utsläppet som är skälig och motiverad. Länsstyrelsen anser därför att bolaget under en provotid ska utreda mer i detalj vilka organiska ämnen som släpps ut till luft från verksamheten och i vilka mängder, deras inverkan på människors hälsa och miljön samt hur utsläppet kan begränsas och till vilken kostnad. I Gjuteriföreningens gjuteritekniska handbok anges metoder för att rena utsläppet från flyktiga organiska ämnen till luft. En av de metoder som anges är

förbränning, varför bolaget bör åläggas att utreda bland annat möjligheten att förbränna flyktiga organiska ämnen i utgående luft och kostnaden för detta.

Länsstyrelsens förslag till villkor gällande förvaring och hantering av kemiska produkter och farligt avfall kan så som bolaget föreslagit gälla för den ändrade verksamheten och först efter en tid, förslagsvis 2 år, gälla för befintlig verksamhet. Att installera en ny dubbelmantlad cistern i stället för en cistern med invallning är dock enligt Länsstyrelsens uppfattning en sämre lösning från miljösynpunkt.

Länsstyrelsen anser att det är skäligt att bolaget även vid avveckling av delar av verksamheten ska inge en avvecklingsplan till tillsynsmyndigheten. Avvecklingsplanen ska bland annat beskriva hur kemikalier och processutrustning ska tas om hand.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets statusrapport efter kompletteringen nu är tillräcklig. Länsstyrelsen anser även att en undersökning i gränden mellan Gjuteri 1 och B-hallen kan göras på det sätt som bolaget föreslår.

Ett handlingsprogram enligt Sevesolagstiftningen ska även vid tillståndsprövning enligt miljöbalken uppfylla kraven i Sevesolagstiftningen. Bolaget har under 2016 inkommit med en anmälan enligt Sevesolagstiftningen, men under handläggningen av ärendet har samråd genomförts inför ändringstillstånd och tillståndsansökan lämnades in under hösten 2017. Handläggningen av anmälan avvaktas under den pågående prövningen eftersom det inte bedöms lämpligt att driva ett tillsynsärende parallellt med pågående tillståndsprövning, utan kraven på komplettering och synpunkter på underlaget när det gäller Sevesolagstiftningen hanteras enligt Länsstyrelsens mening bäst inom ramen för tillståndsärendet. Ett handlingsprogram enligt Sevesolagstiftningen ska genomföras genom ett säkerhetsledningssystem och det är grundläggande att det finns hänvisning till namngivna rutiner i ledningssystemet och det är också rimligt att centrala rutiner som t.ex. för identifiering av risker och nödlägesplanering är tillgängliga för granskning även vid

tillståndsprovning för att bedöma om handlingsprogrammet och säkerhetsledningssystemet är ändamålsenligt för den sökta verksamheten. Redovisade rutiner och Handlingsprogrammet bedöms tillräckliga för den nu aktuella tillståndsprovningen.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Bolaget har bemött Länsstyrelsens synpunkter och, i de delar som fortfarande är tvistiga, anfört följande.

Förslag till villkor

Allmänt om villkorsprovningen

Vid provning avseende ändringstillstånd ska som huvudregel endast föreskrivas de villkor som har samband med den sökta ändringen. Tidigare meddelade villkor har som huvudregel rättskraft enligt 24 kap. 1 § miljöbalken. Domstolen har dock i enlighet med 24 kap. 5 § andra stycket miljöbalken möjlighet att ompröva tidigare meddelade villkor för det fall villkoren har *samband* med ändringen.

I ansökan har Volvo dels redogjort för vilka villkor som har samband med den sökta ändringen, dels lämnat förslag på villkor som domstolen ska föreskriva för det sökta ändringstillståndet. Volvo har därvid inte föreslagit att något villkor i 2006 års grundtillstånd eller 2008 års ändringstillstånd ska omprövas.

Länsstyrelsen anser att nu gällande villkor 11, 14, 15 och 16 ska omprövas och erhålla ny lydelse (villkorsförslag 2-5). De nya villkoren ska därmed fortsättningsvis gälla för den samlade verksamheten.

Volvo ifrågasätter att de frågor som regleras i villkoren 14 (kemiska produkter), 15 (avveckling) och 16 (kontrollprogram) har ett sådant samband med den sökta ändringen att det finns rättsligt stöd för att nu ompröva dessa villkor. När det gäller lämpligheten i att nu ompröva och föreskriva nya villkor för den samlade verksamheten vill Volvo också uppmärksamma att det sökta ändringstillståndet är av tidsbegränsad karaktär.

Även om Volvo i huvudsak inte har några erinringar i sak till de villkor som Länsstyrelsen föreslår, anser Volvo att det inte föreligger tillräckliga skäl att nu ompröva de gällande villkoren 14-16.

När det gäller villkor 11 (buller) se dock nedan.

Volvo övergår nu till att kommentera villkorsförslagen mer i detalj. Volvo börjar med Volvos förslag och kommenterar sedan Länsstyrelsens förslag.

Villkor 1 (allmänt villkor)

Volvo har föreslagit ett allmänt villkor för ändringstillståndet. Länsstyrelsen föreslår också ett allmänt villkor med något annorlunda lydelse. Volvo överlåter till domstolen att bestämma den slutliga utformningen av det allmänna villkoret.

Volvos villkor 2 (kontrollprogram)

Volvo har vid den närmare planeringen sett ett behov av att driftsätta Den Nya Linjen samt besiktiga densamma innan det är möjligt för Volvo att på ett ändamålsenligt sätt föreslå närmare rutiner för kontroll avseende Den Nya Linjen. Volvo föreslår därför att ett förslag till reviderat kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att bolaget genomfört besiktning av Den Nya Linjen.

Länsstyrelsens villkor 2 (kemikalier och avfall)

Volvo har i Ansökan föreslagit att domstolen förordnar att gällande villkor 14 ska gälla även för den sökta verksamheten. Länsstyrelsen föreslår att gällande villkor 14 omprövas och att ett nytt villkor för den samlade verksamheten föreskrivs (villkor 2). Volvo konstaterar att Länsstyrelsens villkorsförslag är betydligt mer omfattande än gällande villkor 14, som enbart tar sikte på kemiska produkter.

Volvo anser inte att det finns ett sådant samband mellan hanteringen av kemiska produkter och farligt avfall vid den sökta verksamheten och motsvarande hantering av kemiska produkter och farligt avfall inom övriga delar av industriområdet att det

finns lagligt stöd för att riva upp rättskraften i det gällande villkoret och föreskriva ett nytt villkor enligt Länsstyrelsens förslag.

Inom industriområdet finns det lagertankar som inte uppfyller de krav som anges i villkoret och om domstolen överväger att följa Länsstyrelsens förslag så måste villkoret förses med en genomförandetid som ger Volvo möjlighet att anpassa och åtgärda dessa lagringsplatser. Volvo anser det mest ändamålsenligt att denna typ av frågor hanteras inom ramen för den kommande ansökan om nytt grundtillstånd för den samlade verksamheten.

Ett villkor med huvudsaklig lydelse i enlighet med Länsstyrelsens förslag bör enbart gälla för den hantering av kemiska produkter och farligt avfall som sker vid Den Nya Linjen. Här bör dock nämnas att den nya tank för hydraulolja som planeras vid Den Nya Linjen av utrymmesskäl kan komma att få en utformning och invallning som avviker från, men som är likvärdig med (dubbelmantlad cistern och nivåalarm) de mycket detaljerade krav som anges i Länsstyrelsens villkorsförslag. Volvo anser inte att ett villkor bör utformas så att sådana alternativa åtgärder förhindras.

Volvo anser alltså att Länsstyrelsens villkorsförslag i flera avseenden är mer tekniskt specificerat och detaljerat än vad som är miljömässigt motiverat. Ändamålet med den typ av villkor som Länsstyrelsen föreslår är att förhindra att läckage och spill når mark, grund- eller ytvatten och orsakar föroreningar. Detta kan dock förhindras med andra konstruktioner än invallning och hänsyn ska alltid tas till de tekniska förutsättningarna och den ekonomiska rimligheten för olika åtgärder, i synnerhet när det är fråga om att införa nya krav för befintliga anläggningar.

Om domstolen finner att det bör meddelas ett särskilt villkor rörande hanteringen av kemikalier och farligt avfall vid Den Nya Linjen (den sökta verksamheten) bör villkoret ha följande lydelse.

"Kemiska produkter och farligt avfall som uppkommer eller hanteras vid den sökta verksamheten ska förvaras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall

ska förvaras på yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena och försedd med invallning eller annan konstruktion eller åtgärd till skydd mot utsläpp."

Länsstyrelsens villkor 3 (avveckling)

Volvo har i Ansökan föreslagit att domstolen förordnar att gällande villkor 15 ska gälla även för den sökta verksamheten.

Länsstyrelsen föreslår att gällande villkor 15 omprövas och att ett nytt villkor för den samlade verksamheten föreskrivs (villkor 3).

Volvo har i huvudsak ingen erinran mot Länsstyrelsens förslag, men anser att det vid avveckling av en del av verksamheten är tillräckligt att detta anmäls till tillsynsmyndigheten, varefter tillsynsmyndigheten får avgöra om det finns behov att även inge en avvecklingsplan. Det bör även tydliggöras att det enbart är behovet av undersökningar och efterbehandling av mark, byggnader och anläggningar i de delar av verksamheten som berörs av avvecklingen som ska belysas. Med de generella betänkligheter rörande tillämpningen av 24 kap. 5 § andra stycket miljöbalken som Volvo anfört ovan, överlåter Volvo till domstolen att besluta i villkorsfrågan.

Länsstyrelsens villkor 5 (buller)

Volvo har i Ansökan föreslagit att domstolen förordnar att gällande villkor 11 ska gälla även för den sökta verksamheten och att domstolen, i tillägg därtill, ska föreskriva ett tillägg som tar sikte på nyinstallation och ombyggnad av bullrande utrustning i samband med Den Nya Linjen.

Länsstyrelsen föreslår att gällande villkor 11 omprövas och att ett nytt villkor för den samlade verksamheten föreskrivs (villkor 5). Volvo konstaterar att frågan om buller från Den Nya Linjen har ett samband med bullret från den samlade verksamheten. Det finns därför rättslig grund för att nu ompröva villkoret.

Länsstyrelsens förslag till andra stycke tar hand om den oklarhet som Volvo påpekat när det gäller krav vid nyinstallation och ombyggnad. Volvo ser därför positivt på Länsstyrelsens förslag.

I Länsstyrelsens förslag anges dock att ekvivalentvärdena ska beräknas under tidsperioder då bullrande verksamhet pågår. Enligt Naturvårdsverkets riktlinjer bör ekvivalentvärdena bestämmas på detta sätt för det fall den bullrande verksamheten endast pågår en del av någon tidsperioderna och i sådant fall bör den ekvivalenta ljudnivån bestämmas för minst en timme. För Volvos del pågår dock den bullrande verksamheten kontinuerligt, varför Volvo anser att ekvivalentvärdena ska bestämmas under de tider som anges i villkoret. Processmässigt är det samma verksamhet som bedrivs dygnet runt men det sker exempelvis inga materialtransporter nattetid (då strängare bullerkrav gäller). Volvo föreslår därför ändring i det föreslagna villkorets tredje stycke enligt följande. Ändring anges i fetstil.

"De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom en kombination av närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan."

En viktig skillnad med den föreslagna lydelsen är också att begränsningsvärdena i första stycket föreslås gälla som gränsvärden medan de utgör riktvärden i det gällande villkoret. Volvo anser att Länsstyrelsens förslag kan godtas endast om det förses med följande tillägg, vilket är allmänt accepterat i praxis när det gäller villkor för buller från en befintlig industri med många olika bullerkällor.

"Om begränsningsvärdena i första stycket skulle överskridas ska tillsynsmyndigheten underrättas och ny bullermätning göras inom tid som tillsynsmyndigheten bestämmer. Vid den förnyade mätningen får värdena inte överskridas."

Länsstyrelsens villkor 6 (stoft)

Volvo godtar ett funktionsvillkor för nytillkommande stoftutrustning vid Den Nya Linjen och har föreslagit ett särskilt villkor för ändringen. Volvo har inte heller någon erinran mot att gällande villkor (villkor 12) föreskrivs att gälla även för den sökta verksamheten. Enligt detta villkor gäller 5 mg/m^3 normal torr gas (ntg) som riktvärde från stoftavskiljare.

Länsstyrelsens villkor 7 (transporter)

Gällande tillstånd innehåller inget särskilt villkor med avseende på miljöpåverkan från transporter till och från Anläggningen. Volvo har inte heller föreslagit något sådant villkor för den nu sökta verksamheten. Volvo har i och för sig ingen erinran mot förslaget men ifrågasätter om det är ändamålsenligt med ett transportvillkor som enbart reglerar transporterna till och från Den Nya Linjen. Volvo ser helst att denna typ av frågor hanteras i samband med en kommande ansökan om nytt grundtillstånd till den samlade verksamheten vid anläggningen.

Prövotid (flyktiga organiska ämnen)

Länsstyrelsen föreslår att avgörandet av slutliga villkor för utsläppet till luft av flyktiga organiska ämnen till luft skjuts upp under en prövotid under vilken bolaget ska genomföra vissa utredningar.

Volvo anser inte att prövotiden för utredning kan avse verksamheten i dess helhet men motsätter sig inte en prövotid för Den Nya Linjen. I likhet med vad som angetts ovan beträffande transportvillkor ifrågasätter Volvo dock om det är ändamålsenligt med en utredning som är begränsad till utsläppet av flyktiga organiska föreningar från den sökta verksamheten (dvs. från Den Nya Linjen). I vart fall måste redovisningstiden anpassas så att föreskrivna utredningar kan påbörjas när Den Nya Linjen tagits i full drift, och att tid för utredning sätts till åtminstone två år för att redovisade resultat ska bli rättvisande. Volvo ser helst att denna typ av frågor hanteras i samband med en kommande ansökan om nytt grundtillstånd till den samlade verksamheten vid anläggningen, när det är klarlagt vilka råvaror som kommer att användas.

DOMSKÄL**Miljökonsekvensbeskrivningen**

Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken (i dess lydelse före den 1 januari 2018). Den ska därför godkännas.

Tillståndsfrågorna

Bestämmelsen om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § första stycket andra meningen miljöbalken infördes år 2005. Av förarbetena till bestämmelsen (prop. 2004/05:129) framgår att syftet med bestämmelsen var att förenkla tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Bland annat framhölls att en angelägen och brådskande ändring av en miljöfarlig verksamhet inte ska försvåras i onödan genom att prövningen belastas med frågor som avser delar av verksamheten som från miljösynpunkt inte har något samband med ändringen. Vidare sades att det är en lämplighetsfråga om en begränsad prövning ska kunna ske samt att förutsättningarna för en sådan prövning bedömdes vara störst vid mindre och väl avgränsade ändringar av en verksamhet. Vid bedömningen av om det finns förutsättning för en begränsad prövning är ändringens omfattning och miljöpåverkan samt dess betydelse för verksamheten som helhet faktorer som bör vägas in. Vidare angavs i propositionen att även andra faktorer har betydelse vid prövningen. Sådana faktorer är exempelvis hur lång tid som förflutit sedan i grundtillståndet meddelades, om flera ändringstillstånd eller förelägganden meddelats tidigare, hur snabb den tekniska och miljömässiga utvecklingen är i branschen, vilka förändringar som skett i företaget och dess omgivning sedan grundtillståndet samt omfattningen av de miljöstörningar som förekommer. (Om det nu sagda, se prop. 2004/05:129 s. 59 ff.).

Mark- och miljödomstolen bedömer att den ansökta ändringen av verksamheten i och för sig är tillåtlig. Det befintliga Gjuteri 1 utgör visserligen en avgränsad del av den mycket omfattande verksamhet som bedrivs på Volvo Powertrains anläggning, men gjuteriet utgör samtidigt en central del av verksamheten med betydande påverkan på omgivande miljö. Förutsättningarna för ett s.k. ändringstillstånd enligt miljöbalken är därför begränsade.

Mark- och miljödomstolen anser, med hänsyn till den ansökta ändringens stora påverkan på såväl den samlade verksamheten som omgivande miljö, att det sökta ändringstillståndet endast kan godtas under förutsättning att all verksamhet inom Bolagets verksamhetsområde blir föremål för en samlad prövning enligt

miljöbalken inom en snar framtid. För att säkerställa att så sker bedömer domstolen det vara nödvändigt att tillståndet tidsbegränsas till en tidsperiod som anges i ett specifikt antal år. Domstolen anser inte att det är lämpligt att tidsbegränsningen bestäms till en tidpunkt som Bolaget ensam förfogar över, såsom ianspråktagande av en blivande dom om nytt grundtillstånd. Bolaget har då inställningen att tillståndet ska gälla i tio år. Med den tidsplan som Bolaget har redogjort för bör under normala förhållanden ett nytt grundtillstånd dock kunna vara meddelat före utgången av 2020. En marginal på ytterligare 3 år bedöms ge en väl tilltagen marginal för eventuella oförutsedda hinder.

Mot den redovisade bakgrunden anser mark- och miljödomstolen att ett tidsbegränsat tillstånd till och med år 2023 ska lämnas.

Igångsättningstid och verkställighetsförordnande

Enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken ska det i en dom avseende tillstånd till miljöfarlig verksamhet anges den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång. I vissa situationer, till exempel där det lämnade tillståndet avser en ändring som inte kräver några byggnadsåtgärder, kan det dock finnas utrymme att avstå från att ange en igångsättningstid i domen (jfr Bengtsson m.fl., Miljöbalken, Zeteo, kommentar till 22 kap. 25 §, version den 1 januari 2017). I nu aktuellt mål är det emellertid, enligt mark- och miljödomstolen, inte fråga om ett sådant fall. Även om det rör sig om ett tidsbegränsat tillstånd krävs alltså att det anges en tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång. Mark- och miljödomstolen anser att denna tid kan sättas till fem år, såsom Bolaget har föreslagit.

Mark- och miljödomstolen får, när det finns skäl till det, förordna att ett tillstånd till en verksamhet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft (22 kap. 28 § miljöbalken). I målet har framgått att Bolaget har ett starkt intresse av att kunna ta tillståndet i anspråk direkt. Det har inte heller framkommit några tungt vägande skäl mot att låta tillståndet få tas i anspråk redan före laga kraft. Domstolen anser därför att ett verkställighetsförordnande kan meddelas.

Villkor

Villkor i samband med ändringstillstånd

Ett ändringstillstånd kan innebära att tidigare gällande villkor kvarstår oförändrade, men också att det meddelas nya villkor som enbart avser den del av verksamheten som omfattas av ändringen (jfr prop. 2004/05:129, s. 64).

Inom ramen för en ändringstillståndsprövning kan också de tidigare gällande villkoren förändras avseende hela verksamheten. Denna möjlighet är dock begränsad till sådana villkor som har ett samband med den ansökta ändringen. Detta framgår av 24 kap. 5 § andra stycket miljöbalken, där det föreskrivs att ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 § får förenas med bestämmelser om ändringar i villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen, om de tidigare villkoren har ett samband med ändringen. I förarbetena uttalas att denna ändringsmöjlighet avser villkor som har ett sådant samband med ändringen att de villkor som bör gälla för ändringen inte kan ses isolerat från de tidigare villkoren och vice versa. Ett exempel på ett sådant samband är om ändringen av verksamheten innebär en miljöpåverkan i form av t.ex. utsläpp eller buller som redan regleras i det tillstånd som gäller för verksamheten i dess helhet. Då kan tillståndsmyndigheten meddela ett nytt utsläpps- eller bullervillkor som gäller verksamheten i dess helhet. (prop. 2004/05:129, s. 63f.)

En förutsättning för att villkor i grundtillståndet ska få ändras eller helt nya villkor meddelas för hela verksamheten är alltså att villkoren har ett samband med ändringen. Sådana ändrade eller nya villkor kan antingen innebära en skärpning mot vad som gällt tidigare eller t.ex. innebära att utsläppen tillåts öka som en följd av ändringen (prop. 2004/05:129, s. 64).

För Bolagets verksamhet har ett flertal villkor föreskrivits i dåvarande miljödomstolens deldom den 21 december 2006 i mål M 856-06 jämte dåvarande Miljööverdomstolens dom den 3 juni 2008 i mål M 696-07 samt dåvarande miljödomstolens deldom den 7 november 2008 i mål M 502-08. Dessa villkor

kommer i de delar de är tillämpliga gälla även för den genom denna dom tillåtna ändringen av verksamheten. Enligt domstolen behövs det inte något uttryckligt förordnande beträffande vissa särskilt angivna villkor (som Bolaget har föreslagit beträffande villkor 2, 4, 14 och 15) för att dessa villkor ska gälla även för den verksamhet som omfattas av ändringstillståndet.

Allmänt villkor

För den verksamhet som omfattas av ändringen ska föreskrivas ett allmänt villkor i enlighet med Bolagets förslag. Utformningen av villkoret framgår av domslutet.

Transport

Länsstyrelsen har begärt att det ska införas ett villkor om att Bolaget aktivt ska arbeta för minimerade miljöeffekter från transporter som följer av verksamheten, och upprätta en handlingsplan för detta arbete. Länsstyrelsen har anfört att detta villkor bör gälla för hela verksamheten, inte bara den del som omfattas av ändringen.

I målet har framkommit att den ansökta ändringen inte kommer att föranleda någon ökning av mängden transporter som verksamheten ger upphov till. Särskilt mot bakgrund av detta förhållande bedömer mark- och miljödomstolen att det inte finns ett sådant samband mellan miljöeffekterna av transporter och den ansökta ändringen som krävs för att det ska vara möjligt att införa ett nytt villkor för hela verksamheten. Länsstyrelsens förslag till ett villkor som syftar till att reglera arbetet med Bolagets samlade transporter vid anläggningen kan därför inte införas. Det är, enligt mark- och miljödomstolens bedömning, inte heller miljömässigt motiverat att föreskriva ett villkor avseende minimerade miljöeffekter av transporter enbart för Den nya linjen. Slutsatsen i denna del blir därmed att det i ändringstillståndet inte ska införas något villkor avseende transporter.

Stoft

Mark- och miljödomstolen bedömer att gällande villkor i grundtillståndet utgör tillräcklig reglering av utsläpp av stoft. Tidigare gällande villkor (nr 12) ska alltså

kvarstå oförändrat, och något nytt villkor för den del av verksamheten som omfattas av ändringen ska inte införas.

Organiska ämnen (VOC)

Länsstyrelsen har begärt att avgörandet av slutligt villkor för utsläpp av organiska ämnen till luft ska skjutas upp under en prövotid om två år, och gjort gällande att detta ska avse utsläppen från hela verksamheten (inte bara den del som berörs av ändringen).

I målet har framkommit att den ändring som är föremål för prövning i målet inte kommer att föranleda någon förändring i fråga om utsläpp av organiska ämnen till luft. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att det inte finns ett tillräckligt samband mellan denna utsläppsfråga och den aktuella ändringen för att ett nytt villkor för hela verksamheten ska kunna införas. Det är inte heller ändamålsenligt att införa en reglering som avser enbart utsläpp från den del av verksamheten som berörs av ändringen. Domstolens ställningstagande blir därmed att det inte ska införas någon sådan prövotid som länsstyrelsen har begärt. Frågan om Bolagets skyldighet att utreda och minska utsläppen av organiska ämnen till luft får istället hanteras i samband med prövningen av den kommande ansökan om nytt grundtillstånd.

Buller

Både Bolaget och länsstyrelsen har föreslagit att villkoret avseende buller från den samlade verksamheten inom verksamhetsområdet ska ändras. Förslagen skiljer sig åt i utformning men är båda baserade på de begränsningsvärden som följer av nu gällande villkor 11.

Länsstyrelsen har föreslagit att det ska föreskrivas ett slutligt bullervillkor med begränsningsvärden som inte får överskridas.

Bolaget har framfört förslag till ett fjärde stycke i villkoret där det anges att tillsynsmyndigheten ska underrättas vid överskridande av begränsningsvärdena och

ny mätning därefter göras vid vilken begränsningsvärdena inte får överskrids. Ett sådant stycke skulle medföra att villkoret ges en riktvärdeslik konstruktion. I motsats till vad Bolaget har anfört anser mark- och miljödomstolen inte att en sådan utformning av bullervillkor är förenlig med gällande praxis. Domstolen bedömer att det inte är lämpligt att införa en sådan reglering som Bolaget har föreslagit i ett fjärde stycke.

Ett bullervillkor med begränsningsvärden som inte får överskridas (dvs. utan Bolagets förslag till fjärde stycke) för den samlade verksamheten inom hela verksamhetsområdet skulle innebära en inte oväsentlig skärpning i förhållande till nuvarande villkor. Enligt domstolen finns det inte tillräckligt underlag i detta mål för att ta ställning till om länsstyrelsens förslag utgör en lämplig utformning för hela verksamheten. Denna fråga får istället hanteras inom ramen för Bolagets kommande ansökan om nytt grundtillstånd. Mark- och miljödomstolen anser därför att nuvarande villkor 11 i grundtillståndet inte ska ändras.

Däremot bör det i ändringstillståndet införas ett bullervillkor som endast gäller installation av den utrustning som är aktuell med anledning av den ansökta ändringen. För sådan ny utrustning är det rimligt att uppställa ett bullervillkor med begränsningsvärden som inte får överskridas. Hur Bolaget ska visa att detta villkor uppfylls får regleras i det kontrollprogram som Bolaget ska ta fram i enlighet med villkor 2 i det nu meddelade ändringstillståndet.

Förvaring och hantering av kemiska produkter

Länsstyrelsen har yrkat att villkor 14 i gällande tillstånd ska ges en ny lydelse, som innebär en skärpning i förhållande till nu gällande villkor. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning finns det dock inte ett tillräckligt starkt samband mellan hantering av kemiska produkter och den nu aktuella ändringen för att villkoret ska kunna ändras beträffande verksamheten i dess helhet.

Däremot anser domstolen att det är rimligt att det i ändringstillståndet säkerställs att Bolaget utformar den nya tanken för hydraulolja som planeras, och kringutrustning

till den, så att riskerna med spill och läckage minimeras. Detsamma gäller andra eventuella nya tankar som aktualiseras i samband med den nu tillståndsgivna ändringen. Det nuvarande villkoret i grundtillståndet (14), som kommer att gälla även för den verksamhet som omfattas av ändringen, är allmänt hållet. Det finns därför skäl att på en mer detaljerad nivå reglera hur den nya förvaringen av flytande kemiska produkter ska utformas. Enligt domstolens mening är detta dock en fråga av mindre betydelse som kan delegeras enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att reglera om det visar sig behövas. Som underlag för tillsynsmyndighetens bedömning ska Bolaget redovisa resultatet av en utredning i frågan inom sex månader från det att denna dom vunnit laga kraft.

Kontrollprogram

Bolaget och länsstyrelsen har olika uppfattningar i frågan om tidpunkten för när förslag till reviderat kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten.

Domstolen anser visserligen att det är rimligt att kräva att Bolaget noga beaktar möjligheten till att kunna ta ut prover på ett representativt sätt i samband med upphandling av den nya utrustning med utsläpp till luft och vatten som planeras, i syfte att kunna bedriva en effektiv villkorsuppföljning. Enligt domstolens uppfattning riskerar dock länsstyrelsens förslag till villkor, som innebär att förslaget till reviderat kontrollprogram ska ges in senast en månad innan installation av den nya gjutlinjen påbörjas, att fördröja ombyggnaden i en omfattning som inte är rimlig. Mark- och miljödomstolen anser därför att Bolagets förslag till villkor gällande kontrollprogram kan godtas, vilket innebär att förslaget till reviderat kontrollprogram ska lämnas senast tre månader efter att Bolaget genomfört besiktning av den nya gjutlinjen i Gjuteri 1. Detta hindrar inte att det kan vara rimligt att Bolaget samråder med tillsynsmyndigheten i fråga om utformning av kontrollen innan ett färdigt förslag till kontrollprogram lämnas in.

Avveckling

Länsstyrelsen har föreslagit att det ska införas ett nytt villkor beträffande avveckling och anfört att det är skäligt att Bolaget även vid avveckling av delar av

verksamheten ska inge en avvecklingsplan. Bolaget har föreslagit att nu gällande villkor ska gälla även för den nu sökta verksamheten. Detta villkor (villkor 15) innebär att Bolaget vid nedläggning av del av verksamheten ska göra en anmälan till tillsynsmyndigheten, som om det finns behov får föreskriva att en avvecklingsplan ska ges in.

Även med nuvarande utformning av villkoret har tillsynsmyndigheten möjlighet att kräva att Bolaget ger in en avvecklingsplan när en del av verksamheten ska avvecklas. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att det saknas skäl att förändra gällande villkor beträffande avveckling. Även avseende nu aktuell ändring ska alltså villkor 15 i grundtillståndet gälla.

Markundersökningar

Bolaget har föreslagit att mark- och miljödomstolen överlåter åt ansvarig tillsynsmyndighet att vid behov fastställa villkor beträffande åtgärder i händelse av att föroreningar påträffas inför eller i samband med bygg- och anläggningsarbeten för Den Nya Linjen. Domstolen anser att en sådan reglering kan vara lämplig.

Sammanfattning

I huvudsak har mark- och miljödomstolen funnit att ett tidsbegränsat ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § miljöbalken kan meddelas för den ansökta ändringen vid Gjuteri 1 och att det i ändringstillståndet (för den verksamhet som omfattas av den nu tillståndsgivna ändringen) ska föreskrivas ett allmänt villkor samt villkor beträffande kontrollprogram, buller och lagring av flytande kemiska produkter, på sätt som framgår av domslutet. Domstolen har dessutom funnit att det beträffande verksamheten i dess helhet inte ska införas något nytt villkor eller göras någon förändring av de befintliga villkoren i grundtillstånden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 25 juni 2018 (med hänsyn till mellankommande helg).

Prövningstillstånd krävs.

Victoria Lönn

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Victoria Lönn, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors samt de särskilda ledamöterna Clas-Göran Crommert och Leif Wahn.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se